

MANS MANETES

L'ALGUER PARAULES, CANÇONS
I VEUS DE MINYONS

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

L'ONG del català

MANS MANETES
L'ALGUER PARAULES, CANCONS
I VEUS DE MINYONS

Sumari

Títol: *Mans manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons*

Producció musical i arranjaments: Marc Serrats

Tria del repertori alguerés i direcció artística: Claudio Gabriel Sanna i Marc Serrats

Tria del repertori català-valencià-balear i direcció artística: Marc Serrats

Enregistrat als estudis de Molatope Studio per Xarli Oliver durant l'estiu del 2017.

Enregistrament a l'Alguer

Tècnic de so: Raph Dumas

Bases elèctriques i enregistrament a l'Alguer: Raph Dumas

Mesclat a La Fourni Studios per Marià Roch

Músics:

Mandolines, John William McKissock

Guitarres, Marc Serrats

Baixos, Jordi Rexach i Marià Roch

Electrònica i bases, Raph Dumas

Trombó, Joana Cebolla

Realització del documentari: Roger Cassany i Jordi Carreño

Veus de les corals a l'Alguer: Bianca Arras, Michele Calaresu, Carla Carboni, Viola Chiavetta,

Matilde Gaimis, Anita Maltana, Alessandro Meraglia, Marta Motzo, Alessia Paddeu i Giulia Tufa

Enregistrat a l'Alguer els dies 4, 5 i 6 de setembre 2017 a la Biblioteca catalana de l'Obra Cultural de l'Alguer.

Coordinament dels enregistraments a l'Alguer: Claudio Gabriel Sanna i Marc Serrats

Correcció i revisió dels textos explicatius: Francesc Ballone

Tractaments i processos editorials: Jordi Bosque

Disseny i il·lustracions: Estudi Muto

Coordinament general del projecte: Guillem Fuster, Jordi Tortajada, Marçal Girbau i Neus Mestres

Una iniciativa de la Plataforma per la Llengua de l'Alguer: Irene Coghene, Maria Raffaela Coghene, Daniela Curedda i Mauro Mulas

ISBN: 9788894241136

Salutació

5

Manual d'ús del llibre-disc

7

Cançó a cançó

11

1. Cançó del lladre 12
2. Mariner, bon mariner 16
3. Son, son 22
4. La pastoreta 26
5. Tripijoc 30
6. Anem, anem anant 32
7. Sant Antoni balla balla 36
8. «Bic ruiu» 40
9. Los barandons / Bona nit i bon any 44
10. Lo nassaiolo 48
11. La verema 52
12. Sant Miquel humanitzat 56
13. La monyica 60
14. L'orquestra de la Pedrera 64
15. Si vos agrada el peix 66
16. La rateta poligueta 70
17. Les nenes maques 76
18. Una dona llarga i prima 78
19. Cançó de bressol per a despertar consciències 82
20. Joan Petit 86
21. Cançó de bressol 90
22. Ball de Sant Ferriol 92

Acords

95

Salutació

Mans manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons és una producció de la Plataforma per la Llengua, amb la col·laboració de Barnasants, lo suport de la Generalitat de Catalunya i el patrocini del Municipi de l'Alguer i de la Fondazione Meta.

Mans manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons è una produzione della Plataforma per la Llengua, in collaborazione con Barnasants, e con il supporto della Generalitat de Catalunya e il patrocinio del Comune di Alghero e della Fondazione Meta.

MUSEI • EVENTI • TURISMO • ALGHERO

Agraïments:

Si ringrazia:

L'Alguer és un lloc emblemàtic per a la cultura catalana per diverses raons. Primer de tot, perquè en aquesta ciutat de la costa nord-oest de l'illa de Sardenya encara se parla una varietat del català: l'alguerés. També perquè s'hi conserva una cultura popular pròpia que forma part, al mateix temps, de la universalitat que tenen les tradicions catalanes. Tot això lo podeu descobrir en aquest llibre-disc, *Mans manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons*, que inclouex les músiques festives d'aquest lloc i també un breu documentari que ajuda a endinsar-se al sou dia a dia, a la realitat algueresa més viva.

Per què havem decidit de realitzar aquest projecte? Tenint en compte el déficit de material didàctic a l'escola de l'Alguer, havem volgut recordar la tradició amb un gust modern, més actual, per assegurar-ne la sua difusió entre les noves generacions, que representen lo futur de la nostra cultura. La responsabilitat de difundir aqueix patrimoni és compartida i la funció d'entitats com la nostra és fer arribar la llengua a tots los racons del domini lingüístic català. Aquest és un projecte de la Plataforma per la Llengua que vol arribar a tots, petits i grans, siguin de l'Alguer, d'arreu del domini lingüístic català i, per què no, a personnes d'arreu del món que són conscients que la cultura tradicional i popular no té fronteres. Volem que aquest homenatge a la cultura algueresa sigui present a totes les cases, i per això havem distribuït aquest llibre-disc a tots los minyons i professors de les escoles alguereses.

Los territoris del domini lingüístic català compten amb més de deu milions de parlants i els algueresaos volen explicar-se amb la pròpia veu i entendre la veu dels altres. Per aquest motiu, la Plataforma per la Llengua ha sumat alumnes de l'Alguer i artistes de tot lo domini lingüístic en aquest projecte, ja que creiem fundamental l'intercanvi continu i la coneixença recíproca de tots los catalanoparlants.

Esperem que vos agradi, que l'empreu a escola, en família i amb els companyons. I que la música i la llengua se facin entendre en lo temps.

Irene Coghene

Irene Coghene
Territorial de l'Alguer de la
Plataforma per la Llengua

Óscar Escuder
President de la
Plataforma per la Llengua

Saluto

Alghero è un luogo emblematico per la cultura catalana, per diverse ragioni. Innanzitutto perché in questa città della costa nord ovest dell'isola di Sardegna si parla ancora una varietà del catalano: l'algherese. Ma anche perché vi si conserva una cultura popolare propria che fa parte, allo stesso tempo, dell'universalità delle tradizioni catalane. Tutto ciò lo potrete scoprire in questo libro disco, *Mans Manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons*, che include le musiche festive di questa località ed anche un breve documentario che aiuta ad introdursi nel suo vivere quotidiano, nella realtà algherese più viva.

Perché abbiamo deciso di realizzare questo progetto? Tenendo conto della scarsità di materiale didattico in *llengua* nelle scuole locali, abbiamo voluto ricordare la tradizione con un gusto moderno, più attuale, per assicurarsi la sua diffusione tra le nuove generazioni, che rappresentano il futuro della nostra cultura. La responsabilità di diffondere questo patrimonio è condivisa e la funzione di entità come la nostra è far arrivare la lingua in tutti gli angoli delle terre di lingua catalana. Questo è un progetto della Plataforma per la Llengua che vuole arrivare a tutti, piccoli e grandi, siano di Alghero o di altre aree di lingua catalana e, perché no, a persone del resto del mondo che siano coscienti che la cultura tradizionale e popolare non ha frontiere. Vogliamo che questo omaggio alla cultura algherese sia presente in tutte le case, per questo abbiamo distribuito questo libro disco a tutti i bambini e professori delle scuole algheresi.

I territori del dominio linguistico catalano contano più di dieci milioni di parlanti e gli algheresi vogliono raccontarsi con la propria voce e capire la voce degli altri. Per questo motivo, la Plataforma per la Llengua ha coinvolto alunni di Alghero e artisti di tutto il dominio linguistico in questo progetto, poiché crediamo sia fondamentale l'interscambio continuo e la conoscenza reciproca tra tutti i catalanoparlanti.

Speriamo che il libro vi piaccia, e che lo adoperiate a scuola, in famiglia e con gli amici. E che la musica e la lingua si facciano sentire nel tempo.

Irene Coghene
Territorial de l'Alguer de la
Plataforma per la Llengua

Òscar Escuder
President de la
Plataforma per la Llengua

Manual d'ús del llibre-disc Manuale d'uso del libro-disco

Lo* llibre-disc *Mans Manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons* contén quinze cançons en alguerés i set de la tradició musical infantil catalana d'altres territoris.

Havem triat un repertori adaptat al públic més jove, en sintonia amb les finalitats del projecte ideat de la Plataforma per la Llengua, o sigui contribuir a la difusió de l'ús de l'alguerés entre les noves generacions, donant al mateix temps un vàlid instrument didàctic als mestres que volen promoure aquesta activitat en les escoles, de la primària fins als instituts superiors.

Lo repertori que proponem inclou cançons antigues de la tradició catalana, cantarelles per minyons, cançons populars típicament alguereses i també cançons d'autors contemporanis especialitzats en música infantil.

*En l'oralitat algueresa són freqüents les vacil·lacions entre la variant sil·làbica [lu] (s) i asil·làbica [l](s) dels articles definits. Representem ortogràficament aquestes vacil·lacions aplicant los Criteris d'Àmbit Restringit de l'IEC, segons los quals s'utilitza la forma «el(s)» quan l'article se troba després de paraula acabada amb vocal, de verb acabat amb /r/ muda i de la preposició «amb». En tots los altres casos és prevista la forma gràfica «lo(s)». Tanmateix, en les lletres de les cançons havem respectat la vacil·lació gràfica original dels autors.

Òbviament lo disc no vol (ni pogueria) ésser un manual complet i exhaustiu del repertori musical infantil de l'Alguer, i se té de considerar com lo primer pas d'un camí conjunt de recuperació cultural i lingüística a través de la publicació d'instruments didàctics per l'alguerés.

Seguint aquesta línia, havem fet en manera que la major part dels intèrprets de les cançons alguereses fossin los mateixos minyons o joves que en aquests anys han après a cantar en alguerés a l'escola, seguint l'ensenyament de la comunitat educativa local.

Al mateix temps, havem volgut que cantessin artistes de diversos territoris del domini lingüístic català, amb l'intent de compartir i fer conéixer a un públic més vast lo patrimoni musical alguerés. En manera complementària, la presència d'intèrprets de diversos territoris de llengua catalana vol obrir una finestra per fer conéixer als algueroses altres maneres de pronunciar el català, i recordar que aquesta llengua és parlada de més de deu milions de persones en quatre estats d'Europa.

Per facilitar l'ús didàctic del disc, havem adaptat la tonalitat de les cançons a l'extensió vocal dels minyons.

Per cada cançó trobareu:

- una introducció al text amb referiments històrics i socials;
- informacions sobre els autors i els arranjadors;
- referències discogràfiques.

A part, trobareu també els acords per acompañar les cançons amb guitarra.

Tots los textos del llibret, les paraules de les cançons i les introduccions presenten la traducció en italià.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Claudio Gabriel Sanna".

Claudio Gabriel Sanna

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Marc Serrats".

Marc Serrats

Il libro disco *Mans manetes. L'Algier: paraules, cançons i veus de minyons* contiene quindici canzoni in algherese e sette della tradizione infantile catalana di altri territori. Abbiamo scelto un repertorio adatto al pubblico più giovane, in sintonia con le finalità del progetto ideato dalla Plataforma per la Llengua, ossia contribuire alla diffusione dell'uso dell'algherese tra le nuove generazioni, dando allo stesso tempo un valido strumento didattico agli insegnanti che vogliono promuovere questa attività nelle scuole, dalla primaria agli istituti superiori.

Il repertorio che proponiamo include antiche canzoni della tradizione catalana, filastrocche per bambini, canti popolari tipicamente algheresi ed anche canzoni di autori contemporanei specializzati in musica infantile. Ovviamente il disco non vuole (né potrebbe) essere un manuale completo ed esaustivo del repertorio musicale infantile di Alghero, ma deve considerarsi come un primo passo di un cammino comune di recupero culturale e linguistico mediante la pubblicazione di strumenti didattici per l'algherese.

Seguendo questa linea, abbiamo fatto in modo che la maggior parte degli interpreti delle canzoni fossero gli stessi ragazzi o giovani che in questi anni hanno imparato a cantare in algherese a scuola, seguendo l'insegnamento della comunità educativa locale. Allo stesso tempo, abbiamo voluto che cantassero artisti di diversi territori del dominio linguistico catalano, con l'intento di condividere e far conoscere ad un pubblico più vasto il patrimonio musicale algherese. In maniera complementaria, la presenza di interpreti di diversi territori di lingua catalana vuole aprire una finestra per far conoscere agli algheresi altri modi di pronunciare il catalano e ricordare che questa lingua è parlata da più di dieci milioni di persone in quattro stati d'Europa.

Per facilitare l'uso didattico del disco, abbiamo adattato la tonalità delle canzoni all'estensione vocale dei ragazzi. Per ciascuna canzone troverete:

- una introduzione al testo con riferimenti storici e sociali;
- informazioni su autori e arrangiatori;
- riferimenti discografici

A parte troverete anche gli accordi per accompagnare le canzoni con la chitarra. Tutti i testi del libretto, delle canzoni e le introduzioni presentano la traduzione in italiano.

Claudio Gabriel Sanna

Marc Serrats

Cançó a cançó

Testi

Cançó del lladre

Quan jo n'era petitet
en cantava i presumia,
espadanya blanca al peu
i el mocador a la falsia,
i el mocador a la falsia.

Adéu, clavell morenet!
Adéu, estrella del dia!

Ara que ja soc grandet
m'he dat a mala vida,
me n'he donat a robar
l'ofici de cada dia,
l'ofici de cada dia.

Adéu, clavell morenet...

Vaig robar a un trager
que venia de la fira,
l'vaig robar els diners
i la mostra que duïa,
i la mostra que duïa.

Adéu, clavell morenet...

Vocabulari

espadanya: sabata típica
falsia: butxaqueta
trager: carretoner
fira: fiera

prou: a bastança
nina: minyona
duir: portar

Quan vaig tenir prou diners
en vaig robar-ne una nina,
la vaig robar amb falsetat
dient que m'hi casaria,
dient que m'hi casaria.

Adéu, clavell morenet...

La justícia me n'ha pres
i en presó fosca em duïa,
la justícia me n'ha pres
i em vol fer pagar amb la vida,
i em vol fer pagar amb la vida.

Adéu, clavell morenet...

Me n'he posat a pregar
a la humil Verge Maria,
i ella sí que m'ha salvat
amb uns amics que tenia,
amb uns amics que tenia.

Adéu, clavell morenet...

Quando io ero piccolo
ne cantavo e presumevo,
espadrilla bianca al piede
e il fazzoletto nel taschino,
e il fazzoletto nel taschino.

Addio, garofano brunetto!
Addio, stella del giorno!

Adesso che sono grandicello
mi son dato alla malavita,
mi son dato a rubare
il mio lavoro quotidiano,
il mio lavoro quotidiano,

Addio, garofano brunetto...

Versió instrumental
Arranjament: Pau Elias, Aquafonia

Versione strumentale
Arrangiamento: Pau Elias, Aquafonia

Ho rubato a un carrettiere
che veniva dalla fiera,
gli ho rubato i soldi
e la mercanzia che aveva,
e la mercanzia che aveva.

Addio, garofano brunetto...

Quando ho avuto abbastanza soldi
ho rubato una bambina,
l'ho rubata con falsità
dicendo che mi ci sarei sposato,
dicendo che mi ci sarei sposato.

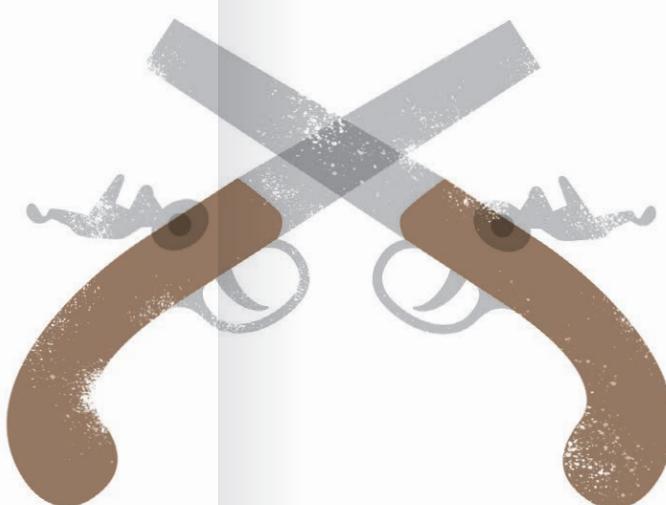
Addio, garofano brunetto...

La giustizia mi ha preso
e in una prigione buia mi portava,
la giustizia mi ha preso
e mi vuol far pagare con la vita,
e mi vuol far pagare con la vita.

Addio, garofano brunetto...

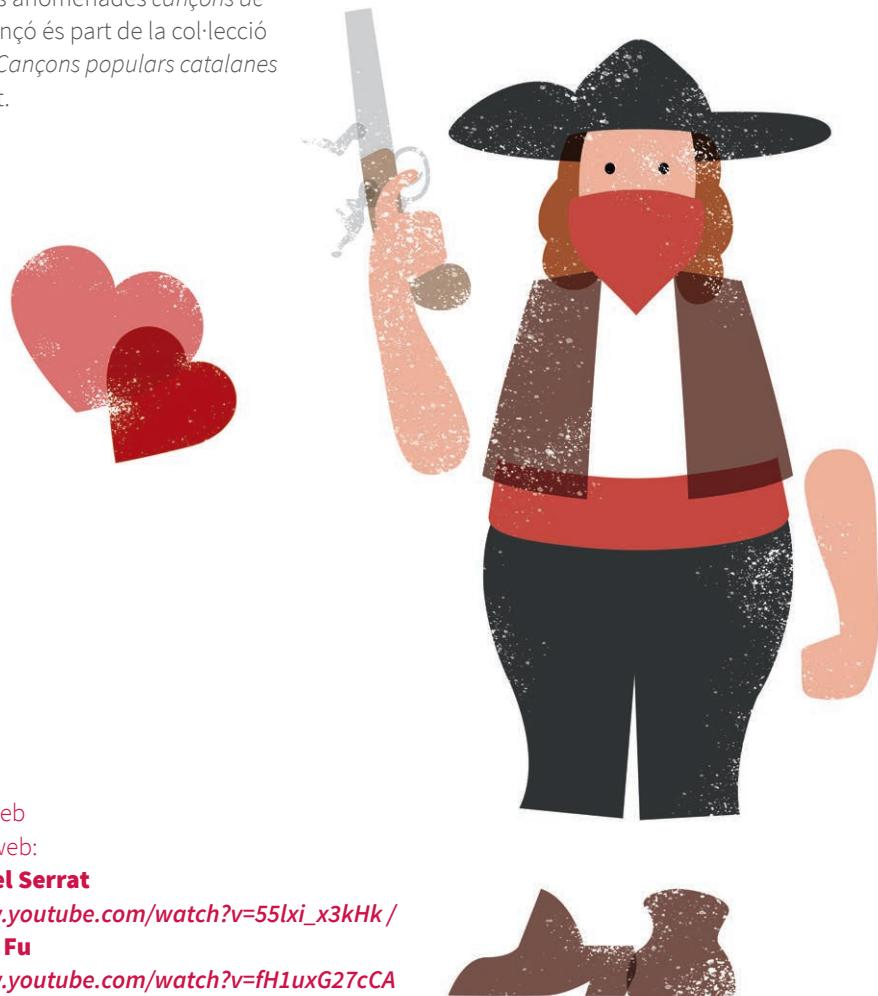
Mi son messo a pregare
la umile Vergine Maria,
e lei sí che mi ha salvato
con alcuni amici che aveva,
con alcuni amici che aveva.

Addio, garofano brunetto...

La «Cançó del lladre» és una cançó tradicional catalana molt popular en tot lo domini lingüístic, especialment a Catalunya.

Composta d'un autor anònim del segle XVIII, forma part de les anomenades *cançons de bandolers*. La cançó és part de la col·lecció d'arranaments *Cançons populars catalanes* de Miquel Llobet.

Versions al web

Versioni sul web:

Joan Manuel Serrat

https://www.youtube.com/watch?v=55lxi_x3kHk/

Troba Kung Fu

<https://www.youtube.com/watch?v=fH1uxG27cCA>

Aquest cant és també inclòdit en les *Cançons tradicionals*, àlbum que Joan Manuel Serrat ha publicat al 1968. L'any 2006, lo músic i cantant Joan Garriga la fa encara més popular entre els joves inclodint-ne una versió del sou grup d'alhora, La Troba Kung-Fú, a l'àlbum *Clavell morenet*.

Aquí ne presentem una versió instrumental, a càrrec de Pau Elias, lo promotor d'Aquafonia, un projecte que combina l'aigua i la música i que utilitzà com a instrument principal ampolles acordades amb l'aigua.

La «Cançó del lladre» è una canzone tradizionale molto popolare in tutto il dominio linguistico catalano, specialmente in Catalogna.

Composta da autore anonimo del secolo XVIII, fa parte delle cosiddette *cançons de bandolers* (canzoni sui banditi). Il brano è stato inserito nella collezione di arrangiamenti *Cançons populars catalanes* di Miquel Llobet.

La canzone è anche inclusa in *Cançons tradicionals*, album che Joan Manuel Serrat ha pubblicato nel 1968. Nel 2006 il musicista e cantante Joan Garriga la rese ancora più popolare tra i giovani quando ne incluse una versione nell'album *Clavell morenet* del suo gruppo di allora, la Troba Kung-Fú.

Qui ne presentiamo una versione strumentale, a cura di Pau Elias, il promotore di Aquafonia, un progetto che unisce l'acqua con la musica ed il cui strumento principale sono le bottiglie accordate con l'acqua.

Mariner, bon mariner

DONA: Mariner, bon mariner, Déu vos dongui abundància,
haveu vist i coneixut el meu amador de França?

HOME: Jo l'he vist i l'he parlat i una ambaixada m'ha dat,
una ambaixada m'ha dat, que vos cerqueu altro amor.

DONA: I fa set anys jo he esperat, i altros set l'esper encara
si en aqueixos set no ve, monja me troba posada,
monja del monestir sant que té el nom de Santa Clara,
si en aqueixos set no ve, monja me troba posada.

HOME: I si vós us poseu monja, jo me posaré fraret,
i al convent de la Mercé vos prengueré en confessió.

DONA: I si vós us feu fraret, jo me faré una anguileta,
jo me faré una anguileta i me n'anigueré nedant.

HOME: I si vós us feu anguileta, jo me faré pescador,
jo me faré pescador i vos prengueré pescant,
i veniu vós la mia bella, que jo so lo vostro amant.

DONA: I jo venc amb vós, la bella, que ja so la vostra amant.

DONNA: Marinaio, buon marinaio, Dio vi dia abbondanza,
avete visto e conosciuto il mio amante di Francia?

UOMO: Io l'ho visto e ci ho parlato e un messaggio mi ha dato,
un messaggio mi ha dato, che vi cerchiate un altro amore.

DONNA: Son sette anni che l'aspetto, e altri sette l'aspetterò
se nei prossimi sette non torna, mi troverà suora,
suora del monastero santo intitolato a Santa Chiara,
se nei prossimi sette non torna, mi troverà suora.

UOMO: E se voi vi fate suora, io mi farò fraticello,
e nel convento della Mercede vi prenderò durante la confessione.

DONNA: E se voi vi fate fraticello, io mi farò anguilletta,
io mi farò anguilletta e me ne andrò nuotando.

UOMO: E se voi vi fate anguilletta, io mi farò pescatore,
io mi farò pescatore e vi prenderò pescando,
e venite voi la mia bella, che io sono il vostro amante.

DONNA: E io vengo con voi, la bella,
che già sono la vostra amante.

Text i música:
popular
Arranjament:
Marc Serrats
Veus:
Michele Calaresu,
Matilde Giaimis
(l'Algúer)

Testo e musica:
popolare
Arrangiamento:
Marc Serrats
Voci:
Michele Calaresu,
Matilde Giaimis
(Alghero)

Cançó antiga de provenïència catalana, la trobem publicada per la primera volta al llibre *L'Alguer, un poble català d'Itàlia* d'Eduard Toda i Güell, Barcelona 1888. Toda no transcriu la partitura musical i afirma que segurament lo text era més llarg, però els algueresos d'aquell temps la cantaven recordant solament aquest fragment, que reportem en la versió original de Toda.

«Mariner, bon mariner, que Deu vos dongui bonança,
vist haveu i coneget el meu amador de França?
Jo l'he vist i coneget i sep on se troba en eix dia
i l'estan ara casant amb la princesa de Hungria.

Son set anys que l'esperat, altres set l'espero encara
i si dintre set no vé, monja me troba posada,
monja del monestir sant que té 'l nom de Santa Clara.

Si vos posessiu monja, ell se posarà fraret,
ell se posarà fraret i vos prendrà confessant,
i calleu-vos, la mia bella, que jo so lo vostro amant.

Si vos fessiu anguileta, ell se farà pescador,
ell se farà pescador i vos prendrà pescant,
i calleu-vos, la mia bella, que jo so lo vostro amant.

Si vos fessiu orinella, ell se farà cassador,
ell se farà cassador i vos prendrà cassant,
i veniu-vos, la mia bella, que jo so lo vostro amant.»

La cançó descompareix de la memòria popular i del repertori dels cantants algueresos fins al 1979, quan lo grup Està esclarint la canta en les Festes populars de l'Alguer, interpretant la versió recollida del recercador alguerés Antonello Colledanchise, que l'havia descoberta i registrada entrestant la senyora Bonaria Pala als anys '70. Al 1981, lo grup Càlic la interpreta al sou primer concert al claustre de Sant Francesc, amb arranjaments originals. Lo text cantat de la senyora Pala coincideix a bastança amb el text del Toda, amb algunes petites diferències.

Vocabulari
orinella (verginya):
oreneta

Canzone antica di provenienza catalana, la troviamo pubblicata per la prima volta nel libro *L'Alguer, un poble català d'Italia* di Eduard Toda i Güell, Barcellona 1888. Toda non trascrive la partitura musicale e afferma che sicuramente il testo era più lungo, ma gli algheresi di allora la cantavano ricordando solo questo frammento, che riportiamo nella versione originale di Toda.

Marinaio, buon marinaio, che Dio vi dia bonaccia
avete visto e conosciuto il mio amante di Francia?
Io l'ho visto e conosciuto e so dove oggi si trova
lo stanno facendo sposare con la principessa d'Ungheria.

Son sette anni che l'aspetto, e altri sette l'aspetterò
se nei prossimi sette non torna, mi troverà suora,
suora del monastero santo intitolato a Santa Chiara.

Se vi faceste suora, egli si farà frate,
egli si farà frate e vi prenderà durante la confessione,
e tacete voi, la mia bella, che io sono il vostro amante.

Se vi faceste anguilletta, egli si farà pescatore,
egli si farà pescatore e vi prenderà pescando.
E tacete voi, la mia bella, che io sono il vostro amante.

Se vi faceste rondinella, egli si farà cacciatore,
egli si farà cacciatore e vi prenderà cacciando.
E venite voi, la mia bella, che io sono il vostro amante.

Fent una anàlisi comparada entre diversos textos i versions del mateix cant, a Catalunya i Mallorca, s'és pogut verificar que el fragment que se recorda a l'Alguer és de fet la fusió de dues cançons populars catalanes i mallorquines, reportades enterament del folklorista Joan Amades en lo sou *Folklore de Catalunya, cançoner* (Mallorca, 1950). La primera part ve de la cançó «La tornada del marit» i la segona de la cançó «Ses trasformacions».

La melodia de la versió algueresa no correspon mínimament a les melodies dels dos cants originals. Evidentment la transmissió oral ha treballat en los sèculls, treient paraules i adaptant la melodia a les tradicions musicals de l'Alguer. La cançó s'està reintroduint gradualment a la tradició algueresa a partir de les versions arranjades dels grups Càlic i Està esclarint, i gràcies a l'activitat en aquests anys d'alguns docents de l'escola primària i de l'associació Panta Rei.

Versions discogràfiques

Versioni discografiche:

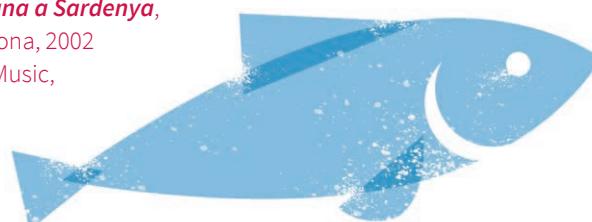
A. Colledanchise i Panta Rei,
Canti Popolari d'Italia, Edizioni FITP,
Roma, 2015

Càlic, La cançó catalana a Sardenya,

Discmedi-Blau, Barcelona, 2002

Bruel, Ball a dos, CK Music,

Barcelona, 2010

Endemés, l'ensenyament de la cançó «Mariner, bon mariner» en diversos laboratoris musicals a Catalunya està contribuint a la introducció del cant alguerés en lo repertori d'artistes catalans, com en lo cas de la coral Lo País Meu i del duo Bruel. Al 2015 la cançó «Mariner, bon mariner» és estada publicada al CD *Canti popolari d'Italia*, a cura de la Federazione Italiana di Tradizioni Popolari, en la versió cantada de Panta Rei amb Tiziana Meloni, Antonello Colledanchise i Maria Cuccu.

La versió que presentem en aquest disc respecta el text i la melodia cantada de la senyora Bonaria Pala als anys '70, a part lo vers final, adjunit del grup Càlic a un disc del 2002. La idea d'adjunir un vers és venguda un dia, quan discutint del text de la cançó a una escola, les minyones havien notat que la conclusió de la història d'amor restava en les mans de l'home, que afirma: «...i veniu vós la mia bella, que jo so lo vostro amant». D'aquesta discussió i consegüents consideracions de paritat de gènere, és venguda la idea de posar un vers endemés, on també la dona poguessi afirmar la sua decisió i transformar-se en coprotagonista de la història: «... i jo venc amb vós, la bella, que ja so la vostra amant».

La canzone scompare dalla memoria popolare e dal repertorio dei cantanti algheresi fino al 1979, quando il gruppo Està esclarint la canta nelle Feste popolari di Alghero, interpretando la versione raccolta dal ricercatore algherese Antonello Colledanchise, che l'aveva scoperta e registrata intervistando la signora Bonaria Pala negli anni '70. Nel 1981, il gruppo Càlic la interpreta nel suo primo concerto presso il chiostro di San Francesco, con arrangiamenti originali. Il testo cantato dalla signora Pala coincide abbastanza con il testo del Toda, con qualche piccola differenza.

Facendo un'analisi comparata dei diversi testi e versioni dello stesso canto, in Catalogna e a Maiorca, si è potuto verificare che il frammento che si ricorda ad Alghero è di fatto la fusione di due canzoni popolari catalane e maiorchine, riportate interamente dal folklorista Joan Amades nel suo *Folklore de Catalunya, cançoner* (Maiorca, 1950). La prima parte viene dalla canzone «La tornada del marit», e la seconda dalla canzone «Ses trasformacions».

La melodia della versione algherese non corrisponde minimamente alle melodie dei due canti originali. Evidentemente la trasmissione orale ha lavorato nei secoli, tagliando parole e adattando la melodia alle tradizioni musicali di Alghero. La canzone si sta reintroducendo gradualmente nella tradizione algherese, grazie alle versioni

arrangiate dai gruppi Càlic e Està esclarint ed ora grazie all'insegnamento che portano avanti alcuni docenti della scuola primaria e l'associazione Panta Rei.

Per di più l'inclusione della canzone «Mariner, bon mariner» in diversi laboratori musicali in Catalogna sta contribuendo all'introduzione del canto algherese nel repertorio di diversi artisti catalani, come per il caso della corale Lo País Meu e del duo Bruel. Nel 2015 la canzone «Mariner, bon mariner» è stata inserita nel CD *Canti popolari d'Italia*, a cura della Federazione Italiana di Tradizioni Popolari, nella versione eseguita da Panta Rei con Tiziana Meloni, Antonello Colledanchise e Maria Cuccu.

La versione che presentiamo in questo disco rispetta il testo e la melodia cantati dalla signora Bonaria Pala negli anni '70, a parte il verso finale, aggiunto dal gruppo Càlic in un disco del 2002. L'idea di aggiungere un verso nacque durante l'analisi del testo della canzone in una scuola, quando le ragazze notarono che il finale della storia restava nelle mani dell'uomo, il quale afferma: «...e venite voi la mia bella, che io sono il vostro amante». Dal dibattito e dalle conseguenti considerazioni sulla parità di genere, scaturì la proposta di aggiungere un verso finale, nel quale anche la donna potesse affermare la sua decisione e diventare co-protagonista della storia: «...e io vengo con voi, la bella, che già sono la vostra amante».

Son, son

Son, son,
veni, veni, bon.

Si la son me vengueria
mon fillet s'endormiria.

Son, son,
veni, veni, bon.

Més la son no vol venir
mon fillet no es vol dormir.

Son, son,
veni, veni, bon.

Sonno, sonno,
vieni, vieni, buono.

Se il sonno mi venisse
il mio figlioletto si addormenterebbe.

Sonno, sonno,
vieni, vieni, buono.

Più il sonno non vuole venire
il mio figlioletto non vuole dormire.

Sonno, sonno,
vieni, vieni, buono.

Text: anònim
Música: Claudio Gabriel Sanna
Arranjament: Marc Serrats
Veu: Viola Chiavetta (l'Alguer)

Testo: anonimo
Musica: Claudio Gabriel Sanna
Arrangiamento: Marc Serrats
Voce: Viola Chiavetta (Alghero)

D'aqueixa cançó de bressol o *anninnia* s'és trobat solament lo text i ningú se recorda més com se cantava. La música i l'arranjament del cant són per això d'autor. Nos resulta que en algun disc publicat a Catalunya, en mig de les diverses versions de «Son soneta», hagin posat aquesta versió, presentada com a tradicional algueresa.

És interessant evidenciar com, en la música popular, són freqüents los casos de textos o músiques que resulten ben vius també quan lo nom dels autors (músics, cantautors o poetes) se perd de la memòria de la comunitat. De fet, quan una cançó agrada al pòpul i ne representa l'ànima i les tradicions, deixa d'ésser una producció individual i se transforma en cançó popular.

Di questa ninnananna si è trovato solo il testo, ma nessuno si ricorda più come si cantava. La musica e l'arrangiamento sono pertanto d'autore. Ci risulta che in alcuni dischi pubblicati in Catalogna, tra le diverse versioni di Son soneta, sia stata inserita questa versione, presentata come tradizionale algheresa.

È interessante evidenziare come, nella musica popolare, sono frequenti i casi di testi o musiche che risultano ben vivi anche quando il nome degli autori (musicisti, cantautori o poeti) non rimane nella memoria della comunità. In questo modo la canzone, sempre che piacesse al popolo, che rappresentasse l'anima e la tradizione del luogo, diventava propriamente canzone popolare.

Versió discogràfica

Versione discografica:

Càlic, La cançó catalana a Sardenya,

Discmedi-Blau, Barcelona, 2002

La pastoreta

Què li donarem a la pastoreta?
 Què li donarem per anar a ballar?
 Jo li donaria una camiseta
 i a la muntanyeta la faria anar.

A la muntanyeta no hi fa neu ni hi plou
 i a la terra plana tot al vent se mou.
 Sota l'ombretta, l'ombretta, l'ombri',
 flors i violes i romaní.

Què li donarem a la pastoreta?
 Què li donarem per anar a ballar?
 Jo li donaria una tarongeta
 i a la muntanyeta se la va a menjar.

A la muntanyeta no hi fa neu ni hi plou
 i a la terra plana tot al vent se mou.
 Sota l'ombretta, l'ombretta, l'ombri',
 flors i violes i romaní.

Cosa daremo alla pastorella?
 Cosa le daremo per andare a ballare?
 Io le darei una camicetta
 e alla montagnetta la farei andare.

Alla montagnetta non fa neve né piove
 e nella terra piana tutto al vento si muove.
 Sotto l'ombretta, l'ombretta, l'ombrina,
 fiori, viole e rosmarino.

Cosa daremo alla pastorella?
 Cosa le daremo per andare a ballare?
 Io le darei una piccola arancia
 e alla montagnetta se la va a mangiare.

Alla montagnetta non fa neve né piove
 e nella terra piana tutto al vento si muove.
 Sotto l'ombretta, l'ombretta, l'ombrina,
 fiori, viole e rosmarino.

Text i música: tradicional
 Veu: Antoni Martinelli (l'Alguer)

Testo e musica: tradicional
 Voce: Antoni Martinelli (Alghero)

Aquesta cançó se canta tradicionalment a l'Alguer. No s'és pogut comprovar si se cantava ja del temps antic o si és estada reintroduïda a la fi del 1800 o a l'inici del 1900. Eduard Toda i Güell, en los sous tres llibres de la fi del 1800, no la cita entre les cançons tradicionals alguerenses. Això pogeria fer pensar que és estada introduïda després, de part dels catalanistes alguerenses.

Sigui com sigui, pareix poc important aquest detall històric i musicològic, ja que a l'Alguer tots coneixen i canten aquesta cançó, però el fan amb estrofes i paraules un poc diverses respecte a les versions d'altres territoris de llengua catalana. Lo text pot canviar també en funció de qui la canta, i intèrprets diferents volen donar sovent a la «pobra pastoreta» coses diferents: qui taronetes, qui caputxetes, qui camisetes, qui carrossetes, etc. I «a la muntanyeta...» hi és qui diu que «nevà», «fa neu», «fa vent», «plou», etc., mentres altres intèrprets diuen exactament lo contrari: «no fa neu», «no fa vent», «ni plou»...

Questa canzone si canta tradizionalmente ad Alghero. Non si è potuto appurare se si cantasse già dai tempi della prima colonizzazione o se sia stata introdotta alla fine dell'800 o all'inizio del '900. Eduard Toda i Güell, nei suoi tre libri di fine '800, non la riporta tra le canzoni tradizionali algheresi. Ciò potrebbe far ipotizzare che sia stata introdotta in seguito, da parte dei primi catalanisti algheresi.

In ogni caso, appare poco importante tale dettaglio storico e musicologico, giacché ad Alghero tutti conoscono e cantano questo brano, sebbene con strofe e parole leggermente diverse rispetto alle versioni degli altri territori di lingua catalana. Il testo cambia anche a seconda di chi lo canta, visto che ciascuno alla «povera pastorella» vuol dare cose diverse: chi arance, chi cappucci, chi camicette, chi carrozzine, ecc. E «alla montagnetta...», c'è chi dice che «nevica», «fa neve», «fa vento», «piove» ecc., mentre altri interpreti dicono il contrario: «non nevica», «non fa vento», «non piove», ecc...

Tripijoc

Barba barbeta
boca boqueta
nas de pericó
ulls de bon minyó
front de ton pare
pica pica a la teulada.

Cadira cadireta
feta a finestreta
feta a finestró
i mira-te al mirall
a veure si sés bella
com lo fondo de la paella.

Mans manetes, mans manetes
toquen les dues i són petitetes
toquen les tres, lo babo no hi és
toquen les quatre, lo babo és en barca
toquen les cinc, lo babo és venint
toquen les sis, lo babo al passadís.

Mans manetes, mans manetes
petitetes, petitetes.

Barba barbeta
bocca bocchetta
naso di iperico
occhi da bravo ragazzo
fronte di tuo padre
bussa bussa sul tetto.

Sedia seggiolina
fatta a finestrella
fatta a finestrone
e guardati allo specchio
per vedere se sei bella
come il fondo della padella.

Mani manine, mani manine,
rintoccano le due e son piccoline
rintoccano le tre, il babbo non c'è
rintoccano le quattro, il babbo è in barca
rintoccano le cinque, il babbo sta venendo
rintoccano le sei, il babbo è nel corridoio.

Mani manine, mani manine,
piccoline, piccoline.

Vocabulari
babò: pare

Tripijoc, que en català general significa «situació embolicada», és lo títol d'una cançó del grup Càlic que regupa tres cantarelles tradicionals per criatures, cantades quasi sense música.

Tripijoc, che in catalano significa «situazione ingarbugliata», è il titolo di una canzone del gruppo Càlic che raggruppa tre filastrocche tradizionali per bambini, cantate quasi senza musica.

Text: tradicional
Música: C. G. Sanna, M. Piras, A. Luiu,
M. Peghin, E. Favata
Arranjament: Marc Serrats
Veus: Michele Calaresu, Viola Chiavetta
(l'Alguer)

Testo: tradizionale
Musica: C. G. Sanna, M. Piras, A. Luiu,
M. Peghin, E. Favata
Arrangiamento: Marc Serrats
Voci: Michele Calaresu, Viola Chiavetta
(Alghero)

Versió discogràfica
Versione discografica:
Càlic, Attinde, C. N. I. Ludos, Roma, 1998

Anem, anem anant

Anem, anem anant al camí de Vallverd
 trobem les de Morando acollint junivert;
 en mig del junivert hi havia un animal,
 fugí senyora Càrmina i n'hi fugí lo pardal.

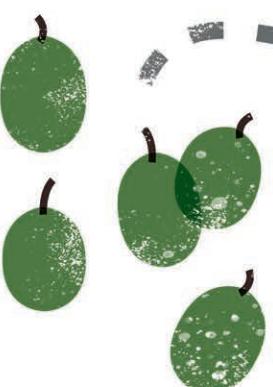
Lo pardal se n'és fugit i la gata se l'ha menjat
 la duenya me n'ha catxat que he tallat l'orinal.
 Iel·lo, iel·lo, iel·lo que ja és així!
 Iel·lo, iel·lo, iel·lo que ja és així!

Anem, anem anant al camí de la Puceta
 trobem les de Morando acollint carabasseta;
 en mig del junivert hi havia un animal,
 fugí senyora Càrmina i n'hi fugí lo pardal.

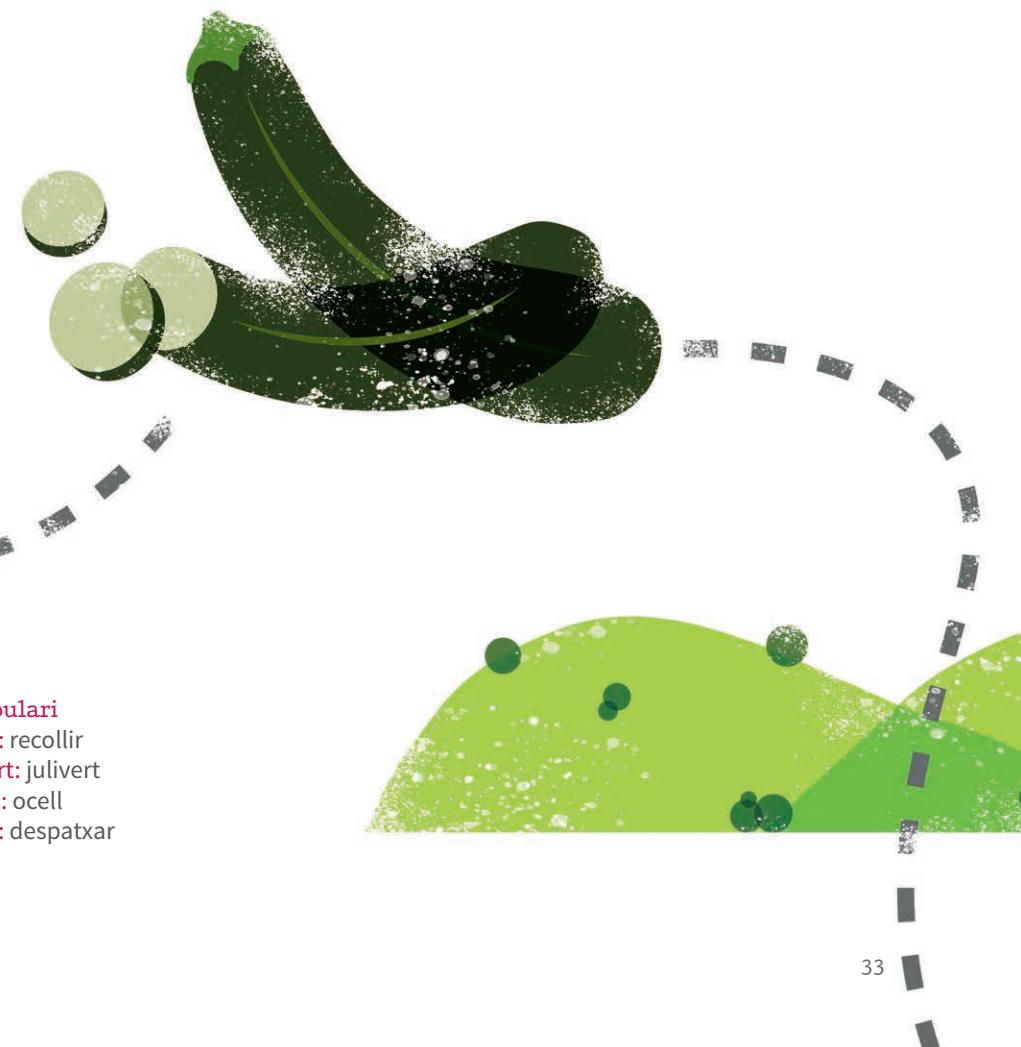
Lo pardal se n'és fugit...

Anem, anem anant al camí de Vilanova
 trobem les de Morando acollint oliva nova;
 en mig del junivert hi havia un animal,
 fugí senyora Càrmina i n'hi fugí lo pardal.

Lo pardal se n'és fugit...

Text i música: tradicionals
 Arranjament: Marc Serrats
 Veus: Michele Calaresu, Viola Chiavetta (l'Alguer)

Vocabulari
acollir: recollir
junivert: julivert
pardal: ocell
catxar: despaxtar

**Andiamo, andiamo senza fretta nella strada per Valverde
troviamo quelle della famiglia Morando che raccolgono il prezzemolo;
in mezzo al prezzemolo c'era un animale,
scappa la signora Càrmina e le scappa l'uccello.**

**L'uccello se n'è fuggito e il gatto se lo è mangiato
la padrona mi ha scacciato, perché ho tagliato l'orinale!
È successo per davvero!
È successo per davvero!**

**Andiamo, andiamo senza fretta nella strada della Puceta
troviamo quelle della famiglia Morando che raccolgono zucchine;
in mezzo al prezzemolo c'era un animale
scappa la signora Càrmina e le scappa l'uccello.**

L'uccello se n'è fuggito...

**Andiamo, andiamo senza fretta nella strada per Villanova
troviamo quelle della famiglia Morando che raccolgono olive;
in mezzo al prezzemolo c'era un animale
scappa la signora Càrmina e le scappa l'uccello.**

L'uccello se n'è fuggito...

Versió al web

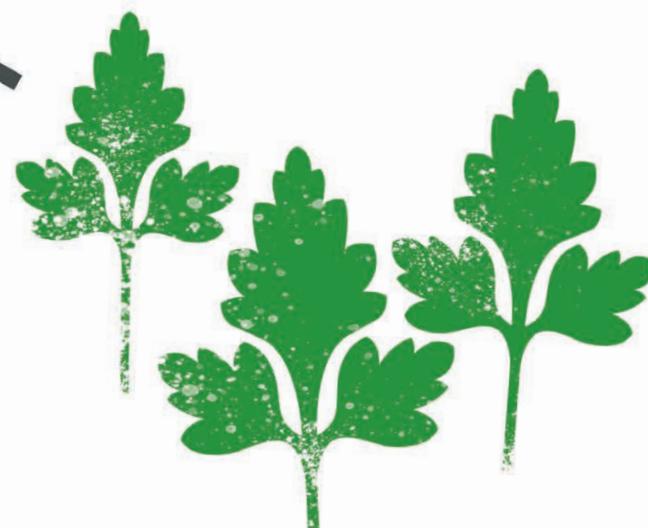
Versione sul web:

Franco i Àngel Ceravola

<https://youtu.be/9KTcptUC-t4>

Cançó tradicional algueresa, és estada creada per burlar i posar en ridícul una família ben coneixuda en ciutat. Cantada freqüentment i apreciada encara avui de tots los algueresos, contén topònims del camp de l'Alguer: «lo camí de Vallverd», «lo camí de Vilanova», «lo camí de la Puceta».

Canzone tradizionale algherese, è stata creata per schernire e per mettere in ridicolo una famiglia ben conosciuta in città. Cantata spesso e apprezzata da tutti gli algheresi, contiene alcuni toponimi dell'agro di Alghero: «lo camí de Vallverd», «lo camí de Vilanova», «lo camí de la Puceta».

Testo e musica: **tradizionale**

Arrangiamento: **Marc Serrats**

Voci: **Michele Calaresu, Viola Chiavetta (Alghero)**

Sant Antoni balla balla

Sant Antoni balla balla
n'és caigut de la muralla
la muralla del bastió
Sant Antoni ballador.

Sant Antoni petit petit
Déu l'ha fet, Déu l'ha vist
és anat a predicar
un anjoni mos portarà.

Sant Antoni balla balla...

Sant Antoni petit petit
Déu l'ha fet, Déu li ha dit
de anar i de tornar
bones noves a mos portar.

Sant Antoni balla balla...

Sant Antoni va pel mar
amb una bella barqueta
s'ha avisat tots los minyons
amb un so de campaneta.
Dirun dirun dirundeta

Sant'Antonio balla balla
n'è caduto dalla muraglia
la muraglia del bastione
Sant'Antonio ballerino.

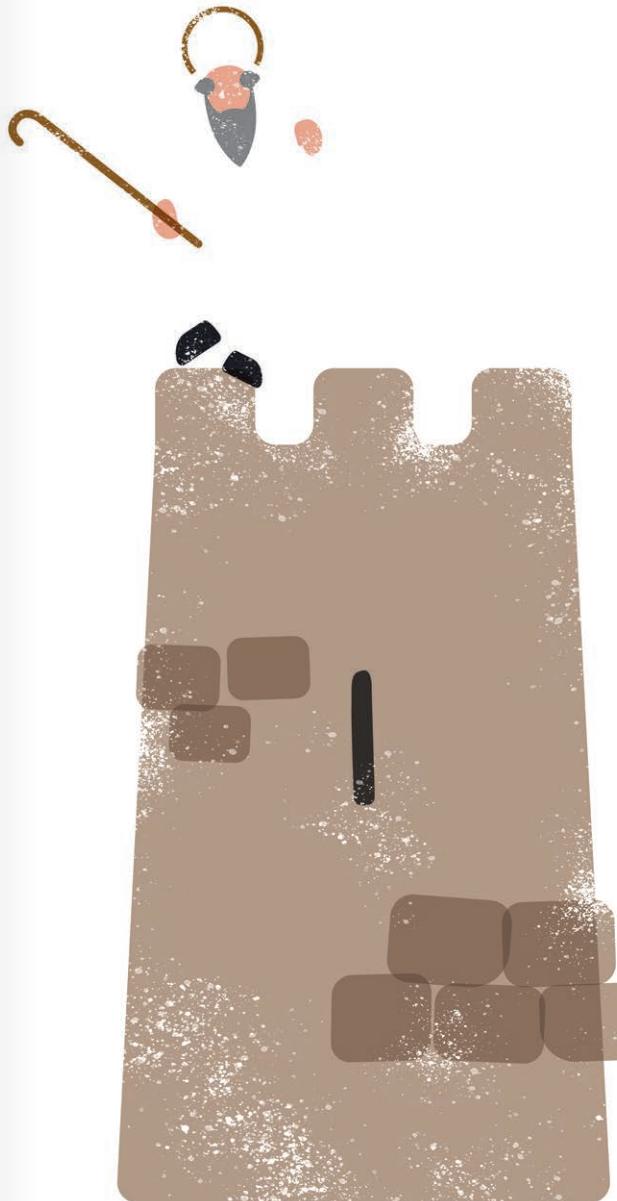
Sant'Antonio piccolo piccolo
Dio l'ha fatto, Dio l'ha visto
è andato a predicare
un agnello ci porterà.

Sant'Antonio balla balla...

Sant'Antonio piccolo piccolo
Dio l'ha fatto, Dio gli ha detto
di andare e di tornare
e di portarci buone notizie.

Sant'Antonio balla balla...

Sant'Antonio va per mare
con una bella barchetta
ha chiamato a sé tutti i ragazzi
con un suono di campanella.
Dirun dirun dirundeta

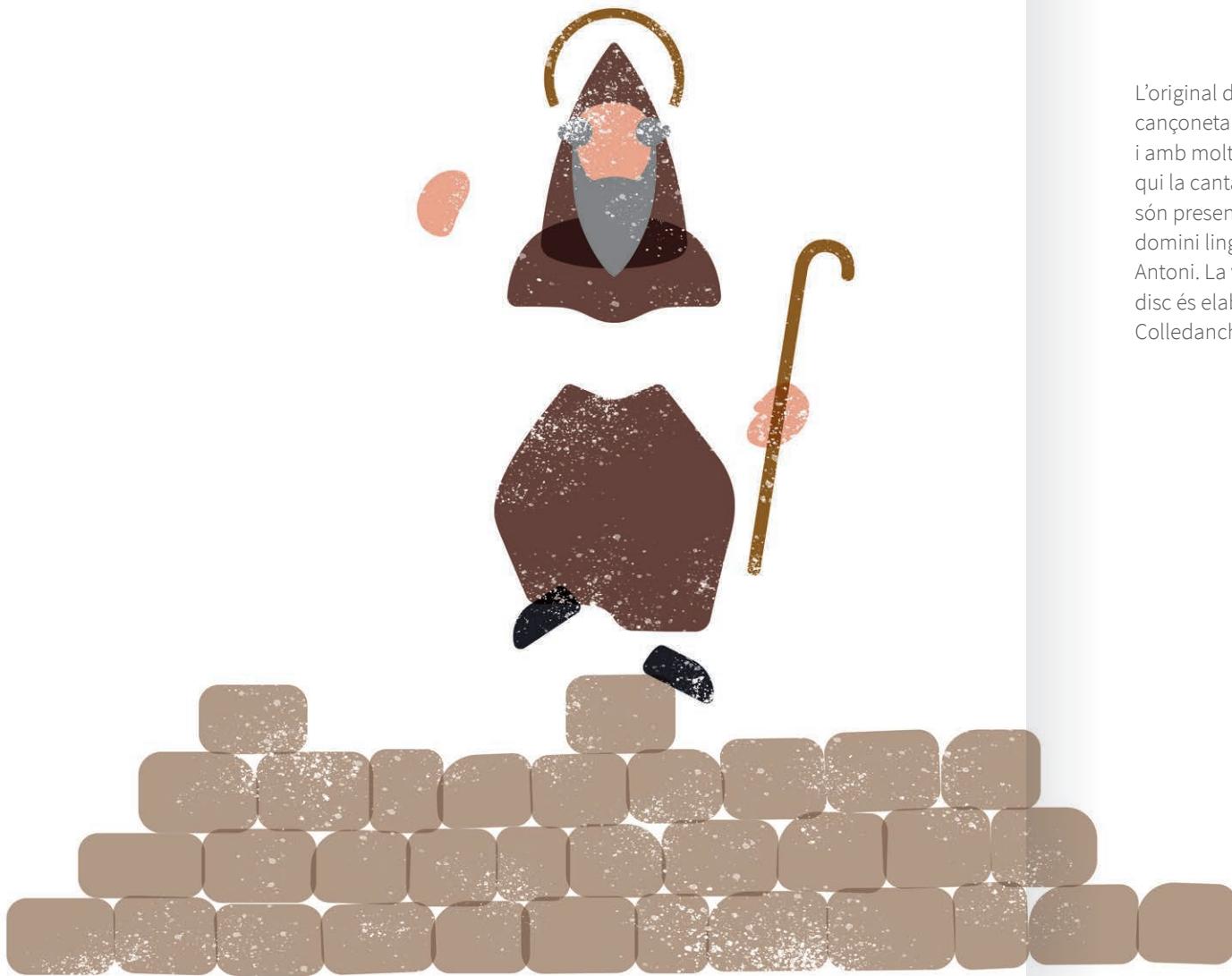

Text:
tradicional
Música:
Antonello Colledanchise
Arrangiament:
Marc Serrats

Veu:
Carles Belda
(Vallès Occidental)

Testo:
tradizionale
Musica:
Antonello Colledanchise
Arrangiamento:
Marc Serrats
Voce:
Carles Belda
(Vallès Occidental)

Vocabulari
anjoni: anyell

L'original de la tradició algueresa és una cançoneta que no té pràcticament música, i amb moltes variacions al text en funció de qui la canta. Aquestes vacil·lacions textuals són presents també en altres cançons del domini lingüístic català dedicades a Sant Antoni. La versió que proponem en aquest disc és elaborada musicalment d'Antonello Colledanchise a partir del text tradicional.

L'originale della tradizione algherese è una filastrocca praticamente senza musica, con un testo che varia a seconda di chi la interpreta. Queste variazioni testuali sono presenti anche in altri brani dedicati a Sant'Antonio cantati negli altri territori di lingua catalana. La versione che proponiamo in questo disco è stata elaborata da Antonello Colledanchise su un testo tradizionale.

Versió al web

Versione sul web:

Antonello Colledanchise

<https://youtu.be/CaCvIAulBOo>

Versions discogràfiques

Versioni discografiche:

Antonello Colledanchise, *Cançons per l'escola*, Departament d'Educació de Catalunya, Centre de Recursos «Maria Montessori» de l'Alguer i Òmnium Cultural, 1994-95

Cançons de l'Alguer, Departament d'Educació de Catalunya, 2004

Càlic, «Ballada de Sant Antoni», **Attinde**, C.N.I. Ludos, Roma, 1998

«Bic ruiu»

Joan Antoni «bic ruiu»
 s'ha comprat un mandolí
 i ha pensat, ara que és jove,
 de poguer se divertir.
 Com un gall ell se n'aixeca
 de les albes del maití
 i amb aquella greixonera
 despertant tot lo veí.

A l'Alguer ja el coneixeus
 que és un home de instrucció
 ha estudiad en aquell llibre
 que se diu del margalló
 i vosaltres, senyoretas,
 si voleu un poc de instrucció,
 ell ha obert una acadèmia
 a la torre del bastió.

Una dona avui en dia
 si al món vol comparir
 té de tendre les escoles
 i de grec i de llatí
 poc emporta que ella sabi
 de recam i de cosir
 si vol fer un bell matrimoni
 que se compri un mandolí.

És un instrument de moda
 lo pot diure tota l'Alguer
 una dona de respecte
 no és perfecta si no el té
 poc emporta que li falti
 lo sedàs i lo brager
 basta que amb quatre cordes
 mos alegrí lo carrer.

Giovanni Antonio «bic ruiu»
 si è comprato un mandolino
 e ha pensato, ora che è giovane,
 di potersi divertire.
 Come un gallo egli si alza
 al mattino molto presto
 e con quella casseruola
 sveglia tutto il vicinato.

Ad Alghero, lo sapete,
 egli è un uomo acculturato;
 ha studiato in quel libro
 che si chiama margalló
 e voi signorine
 se volete un po' d'istruzione,
 egli ha aperto un'accademia
 alla torre del bastione.

Una donna al giorno d'oggi
 se nel mondo vuole apparire
 deve aver fatto le scuole
 sia di greco che di latino
 poco importa che ella sappia
 di ricamo e di cucito
 se vuol fare un bel matrimonio
 che si compri un mandolino.

È uno strumento alla moda
 lo può dire tutta Alghero
 una donna di rispetto
 non è perfetta se non ce l'ha
 poco importa che le manchi
 il setaccio o il bracciere
 basta che con quattro corde
 ci ralleghi tutta la via.

Text i música: anònim
 Arranjament: Marc Serrats
 Veu: Arnau Caparó
 (Baix Camp)

Testo e musica: anonimo
 Arrangiamento: Marc Serrats
 Voce: Arnau Caparó
 (Baix Camp)

Vocabulari
 «bic ruiu»: «bec vermell»
 (metaòric, pot ésser el nas,
 pot ésser el penis)
 comparir: presenciar
 emportar: importar
 diure: dir
 brager: braser

La cançó «Bic ruiu», també coneixuda com «Joan Antoni bic ruiu», és verament popular a l'Alguer. Escrita probàbilment en la primera part del 1900, té una vena satírica forta, pel fet que posa en ridícul un personatge no ben identificat, que evidentment creïeva d'ésser un gran virtuós del mandolí. Però també les dones i senyorettes alguereses són víctimes de la sàtira del text, ja que pareix que venguin atraïdes fàcilment d'aqueix músic, i són convidades a transcurar els treballs de casa per freqüentar la nova «acadèmia del mandolí».

Versió al web

Versione sul web:

Antonello Colledanchise

<https://youtu.be/ZTNap4q4SDs>

Versió discogràfica

Versione discografica:

Càlic, «Joan Antoni bic ruiu», **Attinde**,

C.N.I. Ludos, Roma, 1998

La canzone «Bic ruiu», conosciuta anche come «Joan Antoni bic ruiu», è molto popolare ad Alghero. Probabilmente composta nella prima metà del 1900, contiene una vena satirica molto forte, per il fatto che mette in ridicolo un personaggio, non meglio identificato, il quale evidentemente credeva di essere un grande virtuoso del mandolino. Ma anche le donne e signorine algueresi sono vittime della satira del testo, giacché sembra vengano attratte facilmente da tale musicista, e sono da lui invitate a trascurare i lavori domestici, per frequentare la nuova «accademia del mandolino».

Los barandons / Bona nit i bon any

I bona nit i bon any,
que Déu mos dongui vida
i Pasqués beneïdes
amb salut a un altre any.

I bona nit i bon any,
que Déu mos dongui vida.
I bona nit i bon any,
jo lo coneix l'entino:
casquetes i pabassinos
ja ne farem cada any.

I bona nit i bon any
i Pasqués beneïdes.
I si arrés no mos dau,
que vo'n caigui lo palau.
I si no mos dau arrés,
que vo'n vagi la pell al revés.

I si no mos dau arrés,
que vo'n caigui la paret.
I si arrés no mos dau,
que vo'n caigui lo palau.

E buona notte e buon anno,
che Dio ci dia vita
e Pasque benedette
con salute per un altr'anno.

E buona notte e buon anno,
che Dio ci dia vita.
E buona notte e buon anno,
lo riconosco dal profumo:
di casquetes e pabassinos
ne faremo ogni anno.

E buona notte e buon anno
e Pasque benedette.
E se non ci date nulla,
che il palazzo vi cada in testa.
E se non ci date nulla,
che la pelle vi si giri al rovescio.

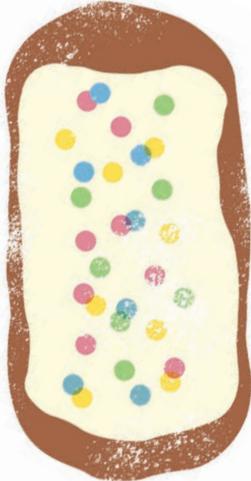
E se non ci date nulla,
che vi crolli la parete.
E se non ci date nulla,
che il palazzo vi cada in testa.

Text: tradicional anònim
Arranjament: Marc Serrats
Veu: Pot Petit (Alt Empordà)

Testo: tradizionale di anonimo
Arrangiamento: Marc Serrats
Voce: Pot Petit (Alt Empordà)

Vocabulari
entino: fesomia, característiques generals
casqueta: dolç fet amb arrop
pabassino: dolç típic sard
arrés: res

Lo text és d'autor anònim i de datació incerta. Lo cantaven los minyons i els joves algueresos, probàbilment sense música, en manera de candonga, anant en giro per les cases als dies de Nadal i de Cap d'Any, demanant com a do alguna cosa de menjar, en gènere dolços típics o fruita seca.

Aquesta tradició la trobem també al resto de la Sardenya, on se canta lo «Càntigu de sos tres res», amb variacions com «A li tre re», cantada en l'àrea de Sàsser amb les mateixes modalitats i demanant les mateixes coses.

Vist que aquest cant no té analogies directes en altres territoris de llengua catalana, és probable que «Los barandons» sigui una adaptació algueresa de les altres cançons de qüestua cantades en Sardenya.

Fins a avui no és estat possible trobar una registració original del cant. Lo grup Càlic i el cantautor Àngel Maresca «lo Barber» n'han publicat dues versions diferents.

Havem triat lo text publicat d'Àngel Maresca.

Versions discogràfiques

Versioni discografiche:

Àngel Maresca «lo Barber», *Cants, Històries*, l'Alguer, 2017

Càlic, *La cançó catalana a Sardenya*, Discmedi-Blau,

Barcelona, 2002

Il testo è di autore anonimo e di datazione incerta. Lo cantavano i ragazzi e i giovani algheresi, probabilmente senza musica, a modo di filastrocca, andando in giro per le case nei giorni di Natale e Capodanno, chiedendo in dono qualcosa da mangiare, in genere dolci tipici o frutta secca.

Questa tradizione la troviamo anche nel resto della Sardegna, dove si canta il «Càntigu de sos tres res», con varianti come «A li tre re», cantata nell'area di Sassari con le stesse modalità e richiedendo gli stessi tipi di doni.

Visto che questo canto non ha analogie dirette in altri territori di lingua catalana, è probabile che «Los barandons» sia un adattamento algueresa delle altre canzoni di questua cantate in Sardegna.

Fino ad oggi non è stato possibile trovare una registrazione originale del canto. Il gruppo Càlic ed il cantautore Àngel Maresca «lo Barber» ne hanno pubblicato due versioni diverse.

Proponiamo il testo pubblicato da Àngel Maresca.

Lo nassaiolo

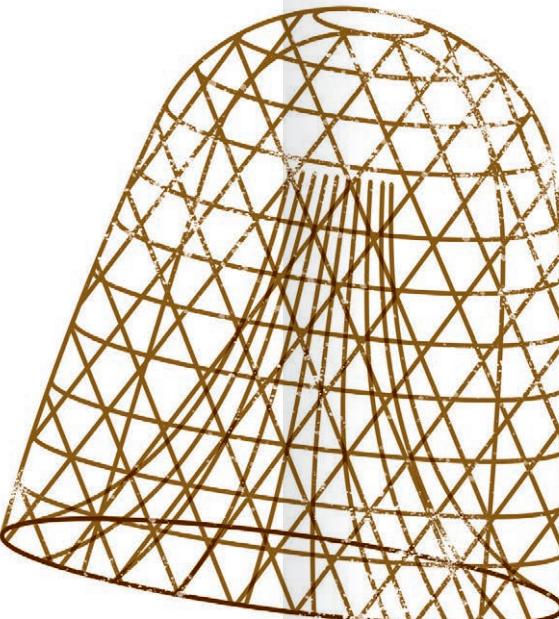
Varant lo gusso a la maitinada,
amb les nasses per eixir a forees,
pel nassaiolo és venguda l' hora
de alçar la vela i de posar el timó.
Les nasses de la barca són mullades
amb la sima en fondo a la marina
darmunt de l'onda el suro ja se ninia
s'espera l' hora de poguer salpar.

Cia de dosso, voga de fatxa,
o nassaiolo salpa la nassa,
salpa i voga tot lo sant dia,
cel i marina te fan companyia,
o pescador, o pescador,
alça la vela i posa el timó.

A la tardeta torna de la pesca
amb lo vent en popa el nassaiolo,
esponja bé lo gusso i el posa en rodo,
lo peix al negociant va a portar.
Dividi lo guadany de la jornada,
se tria un poc de peix per la cassola,
entre una cosa i l'altra, passa l' hora,
i torna en casa per se reposar.

Cia de dosso...

Vocabulari
gusso: gussi
nasses: nanses
ninar: bressolar
ciar de dosso:
 ciar a mà esquerra
vogar de fatxa:
 vogar endavant
esponjar:
 eixugar la sentina
posar en rodo
la barca: assegurar-la
 en un lloc refugiat
guadany: guany

Varando il gozzo al mattino,
 con le nasse per andare fuori,
 per il nassaiolo è arrivata l' ora
 di alzare la vela e di mettere il timone.
Le nasse della barca sono mollate
 con la cima in fondo al mare
 sull'onda il sughero già si dondola
 si attende l' ora di poter salpare.

Scia a sinistra, voga in avanti,
 o nassaiolo salpa la nassa,
 salpa e voga tutto il santo giorno,
 cielo e mare ti fanno compagnia,
 o pescatore, o pescatore,
 alza la vela e metti il timone.

Alla sera torna dalla pesca
 con il vento in poppa il nassaiolo,
 asciuga bene la sentina e assicura il gozzo nel porto,
 il pesce al negoziante va a portare.
Divide il guadagno della giornata,
 si sceglie un po' di pesce per la zuppa,
 tra una cosa e l'altra passa l' ora,
 e torna a casa per riposarsi.

Scia a sinistra...

Text i música:
 Pasqual Gallo
 (1922-1993)
 Arranjament:
 Marc Serrats
 Veu:
 Joan Garriga
 (Vallès Oriental)

Testo e musica:
 Pasqual Gallo
 (1922-1993)
 Arrangiamento:
 Marc Serrats
 Voce:
 Joan Garriga
 (Vallès Oriental)

Versió al web

Versione sul web:

Pasqual Gallo

<https://youtu.be/irsJoEMH8J8>

Versions discogràfiques

Versioni discografiche:

Pasqual Gallo, Souvenir, Tekno Record, Sassari, 1984

Càlic, La cançó catalana a Sardenya, Discmedi-Blau,

Barcelona, 2002

Pasqual Gallo era un cantautor alguerés molt actiu ja dels primers anys '60 del 1900. U dels més prolífics autors que havem tengut a l'Algúer, ha compost més de 100 cançons, totes coneixudes i estimades del públic. Protagonista de diversos concerts també a Catalunya, als anys '80 ensenyava les cançons alguereses a les escoles primàries, contribuint a mantenir viva aquesta tradició.

La comunitat algueresa, com a homatge a la sua activitat de cantautor, li ha dedicat recentement una placeta, al costat de la catedral, al carrer de les Monges.

Del seu repertori havem triat dues cançons amb temàtica de treball. La primera, «Lo nassaiolo», és dedicada a la vida dels pescadors de nasses, treball que havia fet també son pare.

Pasqual Gallo era un cantautore algherese molto attivo fin dai primi anni '60 del 1900. Uno dei più prolifici autori che abbiamo avuto ad Alghero, ha composto più di 100 canzoni, tutte conosciute ed amate dal pubblico. Protagonista di diversi concerti anche in Catalogna, negli anni '80 insegnava le canzoni algheresi nella scuola primaria, contribuendo a mantenere viva questa tradizione.

La comunità algherese, in omaggio alla sua attività di cantautore, gli ha dedicato recentemente una piazzetta, vicino alla cattedrale, al «carrer de les Monges».

Del suo repertorio abbiamo scelto due canzoni con tematiche di lavoro. La prima, Lo nassaiolo, è dedicata alla vita dei pescatori con le nasse, un lavoro che aveva svolto anche suo padre.

La verema

A cavidani, mes de verema, oilé!,
 temps de alegria per les minyones, oilà!,
 i qui amb el cove o amb la cistella
 van a la vinya per fer la verema
 tallant raïm, carrant a la caminera
 fan la jornada guanyant moneda.

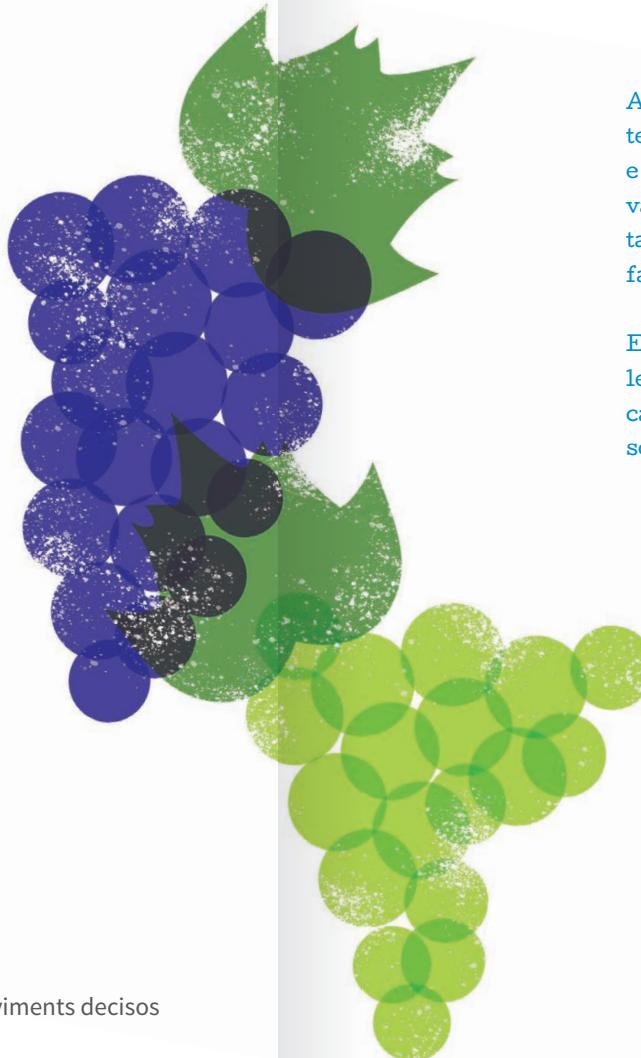
I raïm blanc i raïm negre,
 les minyonetes al dia de verema
 canten tallant, passen lo dia
 triant i menjant de aqueixa badia.

A la tardeta quan lleven mà, oilé!,
 van a la casa a se canviar, oilà!
 Qui se pentina, se renta o s'escotina,
 qui és a la jaga aguardant la cosina,
 totes unides, caminant embracetades,
 van a l'Alguer contentes de la jornada.

I raïm blanc i raïm negre...

Vocabulari

- cavidani:** setembre
- carrer:** transportar amb esforç
- caminera:** camí entre fileres
- badia:** abundància de coses bones
- escotinar-se:** espolsar-se amb moviments decisos
- jaga:** reixat (de camp)
- aguardar:** esperar

A settembre, mese di vendemmia, oilé!,
 tempo di allegria per le ragazze, oilà!,
 e chi col mastello, chi con la cesta
 vanno alla vigna per far la vendemmia
 tagliando uva e trasportandola tra i filari
 fanno la giornata guadagnando un po' di soldi.

E uva bianca e uva rossa,
 le ragazzine nel giorno di vendemmia
 cantano tagliando, passano la giornata
 scegliendo e mangiando questo ben di dio.

Alla sera quando terminano il lavoro, oilé!,
 vanno al casolare a cambiarsi, oilà!
 Chi si pettina, si lava o si scuote la polvere di dosso,
 chi è al cancello che aspetta la cugina,
 tutte unite, camminando a braccetto,
 vanno ad Alghero contente della giornata.

E uva bianca e uva rossa...

Text i música: Pasqual Gallo
 Arranjament: Marc Serrats
 Veu: Meritxell Gene (les Garrigues)

Testo e musica: Pasqual Gallo
 Arrangiamento: Marc Serrats
 Voce: Meritxell Gene (les Garrigues)

Com la precedent, també aquesta cançó de Pasqual Gallo és ben coneixuda i apreciada a l'Alguer. Lo text nos presenta un típic dia de verema de la dècada dels '60, i fa transparir com aquesta dura ocupació, reservada en aquell període quasi exclusivament a les dones, se poguessi portar envant en un clima de festa.

Come la precedente, anche questa canzone di Pasqual Gallo è molto conosciuta e apprezzata ad Alghero. Il testo ci presenta un tipico giorno di vendemmia della decade degli anni '60, e ci fa capire come questa dura occupazione, riservata in quegli anni quasi esclusivamente alle donne, si potesse svolgere in un clima di festa.

Versió al web

Versione sul web:

Antonello Colledanchise i Franco Cano

https://youtu.be/X-EtEfzCI_M

Versió discogràfica

Versione discografica:

Pasqual Gallo, Souvenir, Tekno Record, Sassari, 1984

Sant Miquel humanitzat

Sant Miquel amb una llença,
una reda i un tilingoni,
cerca de prendre calqui peix,
no poguent comprar anjoni.
Vol prendre calqui orada,
magari una morena,
almanco dues donzelles,
invetxe pesca estrelles.

Sant Miquel ha fet un vot
segons el nostre modo
de anar a peu a Vallverd
amb el cavall portat al codo.
A les pedres de besar,
suadat se ferma a pregar,
arribat estrac a la vall
s'és dormit abraçat al cavall.

Sant Miquel se vol comprar
una corona de corall,
no tenguent la moneda
ha pensat de dar el cavall.
Ha cercat de contractar,
ma ningú n'hi vol comprar,
a la fi se'n davalla als escolls
i se fa una corona de bocons.

Sant Miquel enamorat
de una santa, la més bella,
ha pensat de la colgar
a un suau llençol de seda;
sobre un llit fet en or
li volia parlar de amor
invetxe l'ha colgada
a una núvola argentada.

Sant Miquel, gran cavaller,
té la iglésia que és desfeta;
ha pensat de l'adobar,
ma no és mestre de paleta.
Ha pensat de la refer,
ma no és un enginyer,
i pensant de pensar cosa pensar
s'és dormit somiant-se de somiar.

Vocabulari
reda: xarxa
tilingoni: cuc de terra
magari: possiblement
invetxe: al contrari
modo: manera
codo: espatla
suadat: suat
fermar-se: parar
estrac: cansat
ma: però, mes
bocó: corn amb pues

San Michele con una lenza,
una rete e un lombrico,
cerca di prendere qualche pesce,
non potendo comprare agnello.
Vuole prendere qualche orata,
magari una murena,
almeno due donzelle,
invece pesca stelle.

San Michele ha fatto un voto
alla nostra maniera
di andare a piedi a Valverde
con il cavallo portato a spalla.
Alle pedres de besar,
sudato si ferma a pregare,
arrivato stanco nella valle
s'è addormentato abbracciato al cavallo.

San Michele vuol comprare
una corona di corallo,
non avendo i soldi
ha pensato di dare il cavallo.
Ha cercato di contrattare,
ma nessuno glielo vuole acquistare,
alla fine scende agli scogli
e si fa una corona di murici.

San Michele innamorato
di una santa, la più bella,
ha pensato di farla sdraiare
su un soave lenzuolo di seta;
su di un letto fatto in oro
le voleva parlare d'amore,
invece l'ha fatta sdraiare
su una nuvola argentata.

San Michele, gran cavaliere,
ha una chiesa che è distrutta;
ha pensato di ripararla
ma non è un muratore.
Ha pensato di rifarla,
ma non è un ingegnere,
e pensando di pensare a cosa pensare
si è addormentato sognando di sognare.

Text i música: Pino Piras (1941-1989)
 Arranjament: Marc Serrats
 Veu: Sanjosex (Baix Empordà)

Testo e musica: Pino Piras (1941-1989)
 Arrangiamento: Marc Serrats
 Voce: Sanjosex (Baix Empordà)

Pino Piras, cantautor i comediògraf autodidacta, prolífic com ningun altre en la nostra ciutat, ha sempre representat l'algueresitat més autèntica, per l'esportaneïtat de les suas composicions, per la ironia que animava les suas cançons i comèdies, per la intel·ligència i la profunditat de les ànalisis quan afrontava temàtiques socials o polítiques.

La sua obra és estada interessada d'un projecte de recuperació portat a terme al 2007, que ha permítit la catalogació i la digitalització de cançons, textos de comèdies i farses. La sua producció escrita és estada publicada pòstuma en tres llibres. És segurament u dels autors més estimats de sempre del pòpul alguerés i és encara avui cantat de grans i de joves. Al 2008 los sous amics i estimadors han recollit 6.000 firmes i han obtengut que l'administració municipal li dediquessi una plaça al costat dels antics mercats.

La cançó «Sant Miquel humanitzat» fa part d'un grup de cançons amb temàtica religiosa que el cantautor Pino Piras ha escrit durant la sua breu carrera artística. D'aquest grup, algunes són autènticament religioses, com «Passa Jesucrist» o «Blanca mare dolença», totes dues ben coneixudes i apreciades a l'Alguer. Altres presenten un to irònic i volen posar en ridícul algunes figures que representen la iglésia, com frares, capellans i monjes.

És possible que la condició precària i inquieta del nostre «Sant Miquel humanitzat» sigui estada suggerida a l'autor de l'estat de precarietà en lo qual se troava la iglésia homònima en l'Alguer dels anys '70, condició que generava tantes polèmiques i discussions en àmbit local, alimentades del fet que Sant Miquel era (i encara és) lo patró de la ciutat.

Pino Piras, cantautore e commediografo autodidatta, prolifico come nessun altro in città, ha sempre rappresentato l'alguerese più autentica, per la spontaneità delle sue composizioni, per l'ironia che animava le sue canzoni e commedie, per l'intelligenza e la profondità di analisi quando affrontava tematiche sociali o politiche.

Versió discogràfica
Versione discografica:
Crabuzza-Sanna, *Un home del país*,
l'Alguer, 2012

La sua opera è stata interessata da un progetto di recupero portato a termine nel 2007, che ha permesso la catalogazione e la digitalizzazione di canzoni, testi di commedie e farse. La sua produzione scritta è stata pubblicata postuma in tre libri. È sicuramente uno degli autori più amati da sempre dal popolo algherese ed è ancora oggi interpretato da adulti e giovani. Nel 2008 i suoi amici ed estimatori hanno raccolto 6.000 firme, ottenendo che l'Amministrazione Comunale gli dedicasse una piazza vicino agli antichi mercati.

La canzone «Sant Miquel humanitzat» fa parte di un gruppo di canzoni con tematica religiosa che il cantautore Pino Piras ha scritto durante la sua breve carriera artistica. Di questo gruppo, alcune sono autenticamente religiose, come «Passa Jesucrist» o «Blanca mare dolenza», entrambe molto conosciute e apprezzate ad Alghero. Altre presentano un tono ironico e intendono mettere in ridicolo alcune figure che rappresentano la chiesa, come frati, preti e suore.

È possibile che la condizione precaria e inquieta del nostro «Sant Miquel humanitzat» sia stata suggerita all'autore dallo stato di precarietà nel quale si trovava la chiesa omonima nell'Alghero degli anni '70, condizione che generava tante polemiche e discussioni in ambito locale, alimentate dal fatto che San Michele era (e lo è ancora) il patrono della città.

La monyica

Dormi a dintre del bressol
la criatura, la criatura;
dormi a dintre del bressol
la criatura, bona nit.

Allí a prop hi és la mare
fes la ninna, fes la nanna;
allí a prop hi és la mare
bona nit lo tresor meu.

Cosa li diguerem a la minyoneta?
La rondalla de la iaia.
Cosa li diguerem a la minyoneta?
La rondalla per dormir.

Cosa li diguerem a la minyoneta?
La monyica, la monyica.
Cosa li diguerem a la minyoneta?
La monyica per jugar.

Juga a una ala de la casa
la minyona, la minyona;
juga a una ala de la casa
la minyona no plora més.

I a la vora de la mar
la donzella, la donzella,
i a la vora de la mar
la donzella vol volar.

Ara que ella és creixida
és fadrina, és fadrina;
ara que ella és creixida
la monyica no vol més.

Cosa li donguerem a la minyoneta,
a la dona, a la dona?
Cosa li donguerem a la minyoneta?
Un marit per se casar.

Passa el temps i ve una filla,
la criatura, la criatura,
plora a dintre del bressol,
la criatura no vol dormir.

Cosa li tocarà a la minyoneta?
La rondalla de la iaia.
Cosa li tocarà a la minyoneta?
La monyica per jugar.
I cosa li tocarà a la donzella,
a la dona, a la dona?
Cosa li tocarà a la donzella?
Un marit per se casar...

Text i música: Antonello Colledanchise
Arranjament: Marc Serrats
Veu: Arianna Cocozza (l'Alguer)

Vocabulari
fer la ninna, fer la nanna: dormir
monyica: nina (joguina)

Dorme dentro la culla
la creatura, la creatura;
dorme dentro la culla
la creatura, buonanotte.

Lì vicino c'è la madre
fai la ninna, fai la nanna;
lì vicino c'è la madre
buonanotte tesoro mio.

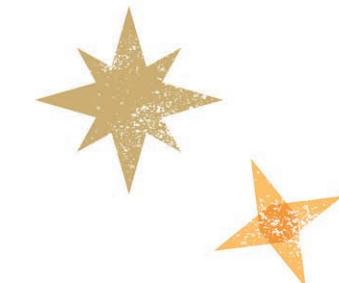
Cosa daremo alla bambina?
La favola della nonna.
Cosa daremo alla bambina?
La favola per dormire.

Cosa daremo alla bambina?
La bambola, la bambola.
Cosa daremo alla bambina?
La bambola per giocare.

Gioca in un angolo della casa
la bambina, la bambina;
gioca in un angolo della casa
la bambina non piange più.

E sulla riva del mare
la donzella, la donzella,
e sulla riva del mare
la donzella vuole volare.

Testo e musica: Antonello Colledanchise
Arrangiamento: Marc Serrats
Voce: Arianna Cocozza (Alghero)

Ora che è cresciuta
è una signorina, è una signorina;
ora che è cresciuta
non vuole più la bambola.

Cosa daremo alla ragazzina,
alla donna, alla donna?
Cosa daremo alla ragazzina?
Un marito per sposarsi.

Passa il tempo e arriva una figlia,
la creatura, la creatura,
piange dentro la culla,
la creatura non vuole dormire.

Cosa toccherà alla bambina?
La favola della nonna.
Cosa toccherà alla bambina?
La bambola per giocare.
E cosa toccherà alla donzella,
alla donna, alla donna?
E cosa toccherà alla donzella?
Un marito per sposarsi

Antonello Colledanchise, poeta i cantautor contemporani, ja dirigent escolàstic dels liceus algueressos i ara psicòleg, ha començat a escriure poesies i cançons en alguerés al 1972, participant per la primera volta al Festival de la Cançó Algueresa, amb l'obra «Alabama». En més de quaranta anys de producció artística ha format grups musicals, com Està esclarint i Panta Rei, publicant llibres i diverses musicaixetes i discos. Ha sempre promovit la difusió de les cançons en alguerés a les escoles que ha dirigit, i encara avui fa projectes d'animació musical en alguerés a les escoles maternes i primàries.

La cançó «La monyica» apareix publicada per la primera volta al 1980 a la musicaixeta *Sonant i cantant*. La temàtica és pedagògica i tracta de l'educació de gènere, i se pot considerar com un manifest per l'emancipació femení.

Antonello Colledanchise, poeta e cantautore contemporaneo, già dirigente scolastico dei licei algheresi ed ora psicologo, ha iniziato a scrivere poesie e canzoni in algherese nel 1972, anno in cui partecipò per la prima volta al Festival de la Cançó Algueresa, con la canzone «Alabama». In più di quarant'anni di produzione artistica ha formato e diretto vari gruppi musicali, tra i quali Està esclarint e Panta Rei, pubblicando libri e diversi nastri e dischi. Ha sempre promosso la diffusione delle canzoni in algherese nelle scuole che ha diretto, ed ancora oggi realizza progetti di animazione musicale in algherese per le scuole materne e primarie.

La canzone «La monyica» appare pubblicata per la prima volta nel 1980 nella musicassetta *Sonant i cantant*. La tematica è pedagogica e tratta l'educazione di genere, e si può considerare come un manifesto per l'emancipazione femminile.

Versió al web
Versione sul web:
Antonello Colledanchise i Està esclarint
<https://youtu.be/hUqOdtVa9oy>

Versió discogràfica
Versione discografica:
Antonello Colledanchise, Sonant i cantant, l'Algier, 1983

L'orquestra de la Pedrera

Un tros de llenya pres del carrer
quatre tatxetes i lo paper
dos platarets per fer xic xac
i de pistar jo no m'estrac.

Viva l'orquestra de la Pedrera
un pas envant, mirant enrera
així la minyonia se'n va
i una cançó mos deixarà.

Una guitarra vermella i groga
dos verderols i una corrogua
ontí sem nats no compta arrés
si cantem tots en alguerés.

Viva l'orquestra...

Un pentagrama com un carrer
de Barcelona fins a l'Algúer
amb les notes de una cançó
per fer cantar cada minyó.

Viva l'orquestra...

Un pezzo di legno preso dalla strada
quattro chiodini e della carta
due piattini per fare cic ciac
e di pestare non mi stanco.

Viva l'orchestra della Pedrera
un passo avanti, guardando indietro
così l'infanzia se ne va
e una canzone ci lascerà.

Una chitarra rossa e gialla
due verdoni e una cornacchia
non conta dove siamo nati
se cantiamo tutti in algherese.

Viva l'orchestra...

Un pentagramma come una strada
da Barcellona fino ad Alghero
con le note di una canzone
per far cantare ogni bambino.

Viva l'orchestra...

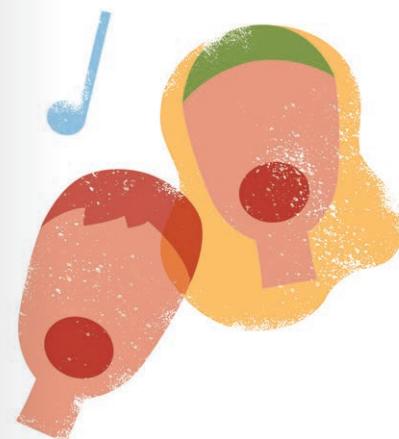
Vocabulari
pistar: copejar
estracar-se: cansar-se
corrogua: cornella
ontí: on

Cantautor contemporani i mestre de música, Franco Cano ha participat com a guitarrista i cantautor a l'activitat de grups algueressos, com Està esclarint i Panta Rei. Ha dirigit també la Coral Algúer Terra Mia. És protagonista de projectes d'ensenyament de música i cançons en alguerés per les escoles maternes i primàries.

La cançó «L'orquestra de la Pedrera», que havem triat per aquest disc, naix pròpiament al quarter alguerés de La Pedrera, on Cano ha ensenyat per anys a l'escola primària, conduit, entre altres coses, un projecte de construcció d'instruments musicals amb material pobre.

Ha publicat dues musicaixetes de cançons en alguerés: *La núvia* (1985) i *Poesies per cantar* (1986), en col·laboració amb Antonello Colledanchise.

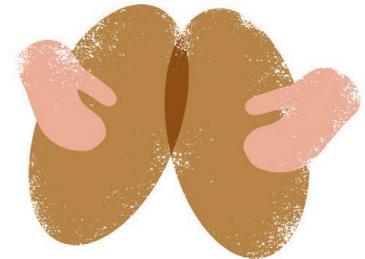
Cantautore contemporaneo e maestro di musica, Franco Cano ha partecipato come chitarrista e cantautore all'attività di vari gruppi algheresi, come Està esclarint e Panta Rei. Ha diretto anche il coro Algúer Terra Mia. È protagonista di progetti di insegnamento di musica e canzoni in algherese per scuole materne e primarie.

La canzone «L'orquestra de la Pedrera», che abbiamo scelto per questo disco, nasce proprio nel quartiere algherese della Pedrera, dove Cano ha insegnato per anni nella scuola primaria, portando avanti, tra gli altri, un progetto di costruzione di strumenti con materiali di recupero.

Ha pubblicato due musicassette di canzoni in algherese: *La núvia* (1985) e *Poesies per cantar* (1986), quest'ultima in collaborazione con Antonello Colledanchise.

Text i música: Franco Cano
Arranjament: Marc Serrats
Veu: Sofia Cadoni, Franco Cano (l'Algúer)

Testo e musica: Franco Cano
Arrangiamento: Marc Serrats
Voci: Sofia Cadoni, Franco Cano (Alghero)

Si vos agrada el peix

Si vos agrada el peix,
si lo peix vos agrada,
veniu tots amb mi
que nos fem una copaça,

una copaça i
una bella arrostida,
i si voleu també
en allada polpinyols.

Si vos agrada el peix,
si lo peix vos agrada,
veniu tots amb mi
que nos fem una copaça.

Si vós veniu al port
cada dia, en maitinada,
podeu trobar nosaltres
que tornem fatigats,

cansats i contents
de la bona pescada,
llagostes, gamberons,
cabres i ortigada.

Si vos agrada el peix,
si lo peix vos agrada,
veniu tots amb mi
que nos fem una copaça.

Vos convidem a tots
i nos fem una menjada
i com aperitiu
posarem pergellida,

bogamarí i sípies,
sardines en salmorra,
orades a cassola,
pagells en quantitat!

Si vos agrada el peix,
si lo peix vos agrada,
veniu tots amb mi
que nos fem una copaça.

Vocabulari
copaça: sopa
arrostit -ida: rostit -ida
polpinyols: pops petits
ortigada: actínia de mar
pergellida: pagellida

Se vi piace il pesce,
se il pesce vi piace,
venite tutti con me
che ci facciamo una zuppa,

una zuppa e
una bella arrostita,
e se volete anche
polpetti in agliata.

Se vi piace il pesce,
se il pesce vi piace,
venite tutti con me
che ci facciamo una zuppa.

Vi invitiamo tutti
e ci facciamo una mangiata
e come aperitivo
vi daremo patelle,

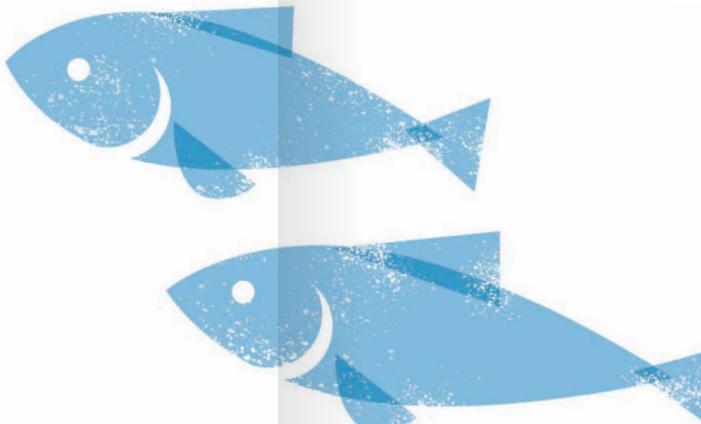
ricci e seppie,
sardine in salamoia,
orate in tegame,
pagelli in quantità!

Se vi piace il pesce,
se il pesce vi piace,
venite tutti con me
che ci facciamo una zuppa.

Text i música:
Pietro Mariano Piras
Arranjament:
Marc Serrats
Veu:

Danilo Lutzoni
(l'Alguer)

Testo e musica:
Pietro Mariano Piras
Arrangiamento:
Marc Serrats
Voce:
Danilo Lutzoni
(Alghero)

Mariano Piras ha començat a cantar en alguerés al 1981, quan ha contribuït a la fundació del grup Càlic, amb el qual ha portat envant una intensa activitat artística de composició, concerts, i la publicació de quatre discs, fins al 2003, quan lo grup Càlic ha acabat l'activitat.

«Si vos agrada el peix» fa part del disc *I Bambini monellacci*, que Mariano Piras, cantautor, músic i mestre d'escola, ha publicat al 2006, fent cançons amb els seus alumnes de l'escola primària de Santa Maria La Palma, en territori de l'Alguer. En la cançó, un grup de pescadors algueresos torna cansat i content d'una «bona pescada» i convida simpàticament l'escollador a menjar alguns peixos i mol·luscos típics de la marina algueresa.

Versions al web

Versioni sul web:

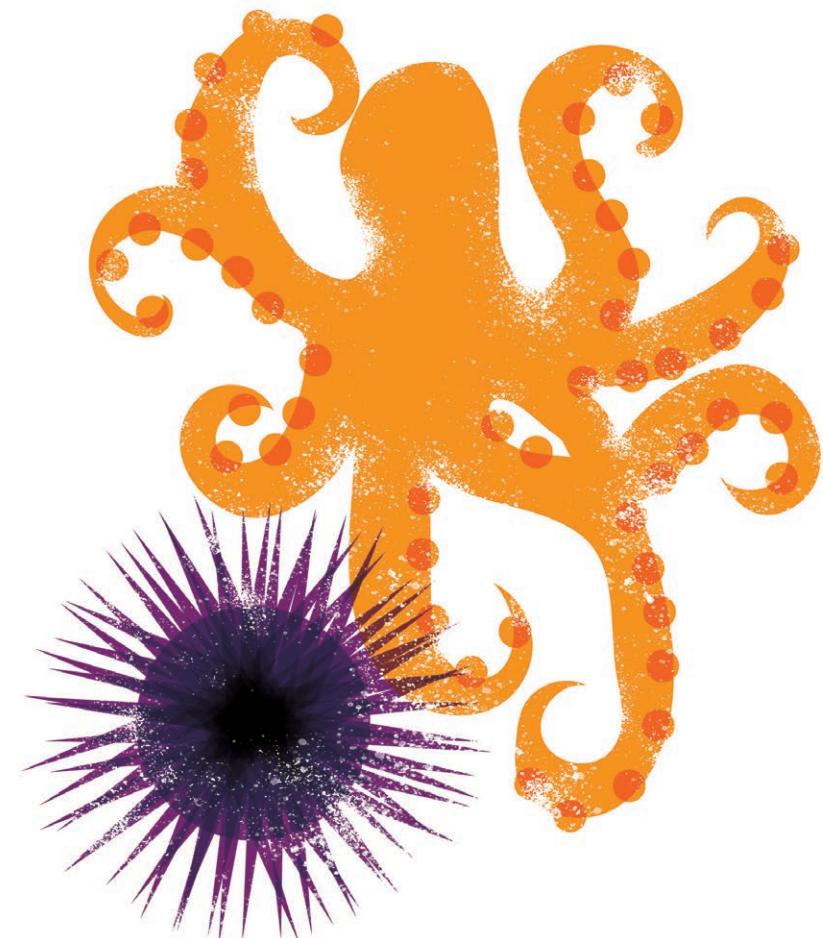
Mariano Piras

<http://monellacci.altervista.org/>

<https://youtu.be/JHtPdnD1jmY>

Mariano Piras ha iniziato a cantare in algherese nel 1981, quando ha contribuito alla fondazione del gruppo Càlic, con il quale ha portato avanti un'intensa attività artistica di composizione, concerti, pubblicazione di quattro dischi, fino al 2003, anno in cui il gruppo ha cessato la sua attività.

«Si vos agrada el peix» fa parte del disco *I Bambini monellacci*, che Mariano Piras, cantautore, musicista e maestro, ha pubblicato nel 2006, componendo canzoni con i suoi alunni della scuola primaria di Santa Maria La Palma, frazione del territorio algherese. Nella canzone, un gruppo di pescatori algheresi torna stanco e contento da una «buona pesca» e invita simpaticamente l'ascoltatore a mangiare alcuni pesci e molluschi tipici del mare di Alghero.

La rateta poligueta

La rateta poligueta
 un marengo va trobar;
 no se compra caramel·les
 pel paper no gitar;
 no se compra ametles
 per l'escorja no gitar;
 va, se compra una atxoleta
 de vetutxa colorada
 i s'és tota enfloquetada
 de la cua a la cara;
 a la finestra s'és posada
 un marit vol trobar.

Un cutxet enamorat que la veu a la finestra
 «O rateta poligueta, que me vols per marit?»
 «Canta, si tens bella veu;
 mos casem si obriràs tot lo cor meu,
 si obriràs tot lo cor meu».
 «Bau bau bau bau, deman la tua mà,
 bau bau bau bau, me vols casar?»
 «Salta-me la porta amb aquesta fea veu
 i has assustat tot lo cor meu».
 Passa un burrico «Hiooo hiooo, deman la tua mà,
 hiooo hiooo, me vols casar?»
 «Salta-me la porta amb aquesta fea veu
 i has assustat tot lo cor meu».
 Passa un anjonedo «Mee mee, deman la tua mà,
 mee mee, me vols casar?»
 «Salta-me la porta amb aquesta fea veu
 i has assustat tot lo cor meu».
 Passa una gata bella i estirada,
 veu melodiosa de serenada:
 «miaoo miaoo miaoo, deman la tua mà
 miaoo miaoo miaoo, me vols casar?»
 «És massa bella la tua veu i has obert tot lo cor meu;
 en casa mia pots muntar,
 demà a la iglésia a mos casar».

Un diumenge la gata s'és rentada i estirada
 «Vaig a la iglésia muller mia,
 tornaré a migdia,
 cuina-me els macarrons
 amb el formatge en quantitat».

«Migdia és tocada, de la iglésia so tornada».
 Los macarrons són cuinats,
 ma formatge no ha posat.
 «Tenc fam, vull menjar,
 on sés o muller mia».

«So a dins del forat per co' he fet un gran pecat,
 lo formatge m'he menjat, als macarrons no n'he posat;
 tenc por jo a eixir,
 tu me tens d'escudir!».

«Jo no so enrabiad si el formatge t'has menjat,
 sés caiguda en temptació perquè sés un rató;
 jo t'he ja perdonat,
 ixí a forets del forat».

La rateta és eixida i la gata l'ha encotxada
 i com era afamegada de paraula olvidada:
 «Lo formatge t'has menjat,
 ara jo me menj a tu».

Aqueixa és la rondalla de la rateta poligueta;
 del dia que aquest fet és succeït,
 la gata la rateta ha sempre seguit.

Text: tradicional
 Música i arranjament:
 Àngel Maresca
 Veu i guitarra:
 Àngel Maresca (l'Alguer)

Vocabulari
cutxet: gos petit
poligueta: polideta
assustat: espantat
burrico: ase
ajonedo: anyell petit
escudir: pegar
encotxada: agafada
afamegada: afamada

La topina graziosa
ha trovato un marengo;
non si compra caramelle
per non buttare la carta;
non si compra mandorle
per non buttare il guscio;
va, si compra un rocchetto
di fettuccia colorata
e si è tutta infiocchettata
dalla coda al viso;
si è affacciata finestra
vuole trovare un marito.

Un cagnetto innamorato che la vede alla finestra
«Oh topina graziosa, mi vuoi per marito?»
«Canta, voglio sentire se hai una bella voce;
ci sposeremo se saprai aprire il mio cuore,
se saprai aprire il mio cuore».

 «Bau bau bau bau, chiedo la tua mano,
bau bau bau bau, mi vuoi sposare?»
«Vai via, con questa brutta voce
hai spaventato il mio cuore».

 Passa un somaro «Ih oh, ih oh, chiedo la tua mano,
ih oh, ih oh, mi vuoi sposare?»
«Vai via, con questa brutta voce
hai spaventato il mio cuore».

 Passa un agnellino «Mee mee, chiedo la tua mano,
mee mee, mi vuoi sposare?»
«Vai via, con questa brutta voce
hai spaventato il mio cuore».

 Passa un gatto bello e tirato a lucido,
voce melodiosa da serenata
«Miaoo miaoo, chiedo la tua mano,
miaoo miaoo, mi vuoi sposare?»
«La tua voce è troppo bella, ed hai aperto il cuore mio;
puoi salire a casa,
e domani andremo in chiesa a sposarci».

Una domenica il gatto si è lavato e tirato a lucido
«Vado in chiesa moglie mia,
tornerò a mezzogiorno,
cucinami i la pasta al sugo
con formaggio in quantità».

«La campana di mezzogiorno ha suonato, dalla chiesa son tornato».
La pasta al sugo è pronta,
ma non ha messo il formaggio.
«Ho fame, voglio mangiare,
dove sei moglie mia?»

«Sono dentro la mia tana, perché ho fatto un gran peccato,
ho mangiato il formaggio, e sulla pasta non ne ho messo;
ho paura di uscire,
tu mi vuoi picchiare!»

«Non sono arrabbiato se hai mangiato il formaggio,
sei caduta in tentazione perché sei un topo;
io ti ho perdonato,
esci fuori dalla tana».

La topina è uscita e il gatto l'ha presa
e siccome era affamata, dimentica la promessa:
«Hai mangiato il formaggio,
ora io mangio te!»

Questa è la favola della topina graziosa,
dal giorno in cui questo fatto è accaduto,
il gatto ha sempre inseguito il topo.

Testo: tradizionale
Musica e arrangiamento:
Àngel Maresca
Voce e chitarra:
Àngel Maresca (Alghero)

Àngel Maresca «lo Barber», cantautor contemporani alguerés, és l'últim representant dels barbers/músics que en tot lo sècul xx han animat lo món de la música en alguerés: quasi cada botiga de barberia tenia la guitarra i el mandolí, los instruments musicals preferits a l'Algier per cantar o compondre cançons durant les pauses entre un client i l'altre. Per això «lo Barber» és avui un cantautor únic i imprescindible, coneixut en tota la ciutat i no sols: la sua botiga és meta de visitadors catalans, pels quals és sempre prompt a cantar calqui cançó algueresa. Enguany (2017) ha publicat lo sou primer disc: *Cants, històries*.

Maresca nos regala una versió musicada d'ell mateix de «La rateta poligueta», rondalla tradicional algueresa, present, amb algunes diferències, també en altres territoris de llengua catalana. Forma part del treball de recuperació de rondalles sardes i alguereses publicat del lingüista Pier Enea Guarnerio, *Primo saggio di novelle popolari sarde* (1883-1884).

Angel Maresca Lo Barber, cantautore contemporaneo algherese, è l'ultimo rappresentante dei barbieri musicisti che in tutto il xx secolo hanno animato il mondo della musica in algherese: quasi ogni bottega di barbiere aveva la chitarra e il mandolino, gli strumenti musicali preferiti ad Alghero per cantare o comporre canzoni durante le pause tra un cliente e l'altro. Perciò «Lo Barber» è oggi un cantautore unico ed imprescindibile, conosciuto in tutta Alghero e non solo: la sua bottega è meta di visitatori catalani, per i quali è sempre pronto a cantare qualche canzone algherese. Quest'anno (2017) ha pubblicato il suo primo disco: *Cants, històries*.

Maresca ci dona una versione da lui stesso musicata de «La rateta poligueta», un'antica favola algherese presente, con alcune differenze, anche in altri territori di lingua catalana. Il testo è contenuto nel lavoro di raccolta di racconti sardi e algheresi pubblicato dal linguista Pier Enea Guarnerio, *Primo saggio di novelle popolari sarde* (1883-1884).

Les nenes maques

Les nenes maques al de matí
s'alcen i reguen, s'alcen i reguen,
les nenes maques al de matí,
s'alcen i reguen el seu jardí.

Jo també rego el meu hortet,
faves i pèsols, faves i pèsols.
Jo també rego el meu hortet,
faves i pèsols i julivert.

Le bambine belle di mattina
si alzano e innaffiano, si alzano e innaffiano,
le bambine belle di mattina
si alzano e innaffiano il loro giardino.

Anche io innaffio il mio orticello
fave e piselli, fave e piselli.
Anche io innaffio il mio orticello
fave e piselli e prezzemolo.

Vocabulari
nena: minyona
maca: bella
regar: amarar

Text: anònim
Música i arranjaments: Marc Serrats
Veu: Neus Berenguer (l'Alcoià)

Testo: anonimo
Musica e arrangiamenti: Marc Serrats
Voce: Neus Berenguer (l'Alcoià)

«Les nenes maques» és una cançó tradicional catalana molt popular almanco de la fi del segle xix. D'aparença infantil, darrere hi amaga un missatge endiriçat especialment a les minyones de l'època, per instruir-les sobre la pròpia higiene íntima.

En una lletra en forma de mig cuplet (rodolí), juga en metàfores per amagar certes paraules i situacions que en èpoques anteriors no siguerien estades ben acollides.

«Les nenes maques» è una canzone tradizionale catalana molto popolare almeno dalla fine del secolo xix. Brano all'apparenza infantile, nasconde in realtà un messaggio indirizzato soprattutto alle ragazze dell'epoca per dar loro consigli sull'igiene intima.

Con un testo in forma di mezzo distico, gioca con metafore in modo da nascondere certe parole e situazioni che in epoche precedenti non sarebbero state ben accette.

Versió al web
Versione sul web:
Grup Infantil el Ruc Català
<https://www.youtube.com/watch?v=4pEQ0436dFg>

Una dona llarga i prima

Una dona llarga i prima,
ara va de bo,
seca com un bacallà,
ara va de bo,
seca com un bacallà,
ara va de bo, que de bo va.

Se passeja per la vila.
Ara va de bo.
«Caragols, qui en vol comprar?»
Ara va de bo.
«Caragols, qui en vol comprar?»
Ara va de bo, que de bo va.

«A quan els veneu, madona?»
Ara va de bo.
«A sis van a mesurar.»
Ara va de bo.
«A sis van a mesurar.»
Ara va de bo, que de bo va.

«No me'ls a podreu dar a quatre?»
Ara va de bo.
«A quatre no els hi puc dar.»
Ara va de bo.
«A quatre no els hi puc dar.»
Ara va de bo, que de bo va.

«Que mal vos caigués es covo,»
ara va de bo,
«no el poguéssiu aixecar!»

ara va de bo;
«no el poguéssiu aixecar!»
ara va de bo, que de bo va.

Quan va haver voltat cantó,
ara va de bo,
es covo li trabucà,
ara va de bo,
es covo li trabuca,
ara va de bo, que de bo va.

Un veí geperut passava,
ara va de bo,
i l'hi va ajudar a aixecar,
ara va de bo,
i l'hi va ajudar a aixecar,
ara va de bo, que de bo va.

«Què és això que duis darrera?»
Ara va de bo.
«Això deixa-ho anar.»
Ara va de bo.
«Això deixa-ho anar.»
Ara va de bo, que de bo va.

Això n'és una vitola,
ara va de bo,
molt mala de fer esclatar,
ara va de bo.
molt mala de fer esclatar,
ara va de bo, que de bo va.

Text: popular anònim
Música: popular (tradicional mallorquina)
Arranjaments: Marc Serrats
Veu: Guillem Roma (Osona)

«Una dona llarga i prima» és una cançó popular mallorquina d'estructura narrativa. Seguint les diferents estrofes nos conta la història d'aquesta dona llonga (llarga) i magra (prima) que ven caragols pels carrers d'un país. Un comprador prova a contractar, però, vist que ella no accepta d'abaixar el preu, lo mateix comprador li llança una maledicció: que quan giri la contonada li caigui tot lo cove de caragols a terra. I, per a desgràcia de la dona, la maledicció se cumpli!

Vocabulari
prima: magra
covo: cove
trabucar: caure
geperut: gobo
duir: portar

Una donna alta e magra,
questo è certo,
secca come un baccalà,
questo è certo,
secca come un baccalà,
questo è certo, è successo davvero;

Passeggia per il paese.
Questo è certo.
«Lumache, chi ne vuole comprare?»
Questo è certo.
«Lumache, chi ne vuole comprare?»
questo è certo, è successo davvero.

«A quanto le vendete, madonna?»
Questo è certo.
«A sei vanno a costare.»
Questo è certo.
«A sei vanno a costare.»
questo è certo, è successo davvero.

«Non me le potreste dare a quattro?»
Questo è certo.
«A quattro non gliele posso dare.»
Questo è certo.
«A quattro non gliele posso dare.»
questo è certo. è successo davvero.

«Che vi cada malamente il cesto,»
questo è certo,
«non lo possiate rialzare!»

questo è certo,
«non lo possiate rialzare!»
questo è certo. è successo davvero.

Quando girò l'angolo,
questo è certo,
la cesta le cadde,
questo è certo,
la cesta le cade,
questo è certo. è successo davvero.

Un vicino gobbo passava,
questo è certo,
e la aiutò a rialzarla
questo è certo,
e la aiutò a rialzarla
questo è certo. è successo davvero.

«Cos'è questo che porti dietro?»
Questo è certo.
«Questo lascialo stare.»
Questo è certo.
«Questo lascialo stare.»
questo è certo. è successo davvero.

Questa è una massa metallica,
questo è certo,
molto difficile da far esplodere,
questo è certo,
molto difficile da far esplodere,
questo è certo, è successo davvero.

«Una dona llarga i prima» è una canzone popolare maiorchina di struttura narrativa. Seguendo le varie strofe, ci racconta la storia di questa donna alta e magra, che vende lumache per le strade di un paese. Un acquirente cerca di trattare il prezzo, però siccome lei non cede, lo stesso compratore le lancia una maledizione: che quando giri l'angolo le cada tutta la cesta di lumache per terra. E, per disgrazia della donna, la maledizione si avvera!

Testo: popolare di anonimo
Musica: popolare (tradizionale maiorchina)
Arrangiamenti: Marc Serrats
Voce: Guillem Roma (Osuna)

Versió al web
Versione sul web:
https://www.youtube.com/watch?v=ic9nr_rx4l0

Cançó de bressol per a despertar consciències

La meua xiqueta és l'ama de l'asfalt i del carrer.
No té pares ni té casa, només fam, por i fred.

La meua xiqueta es passa tot el dia en el taller,
treballant com una esclava per als rics de l'occident.

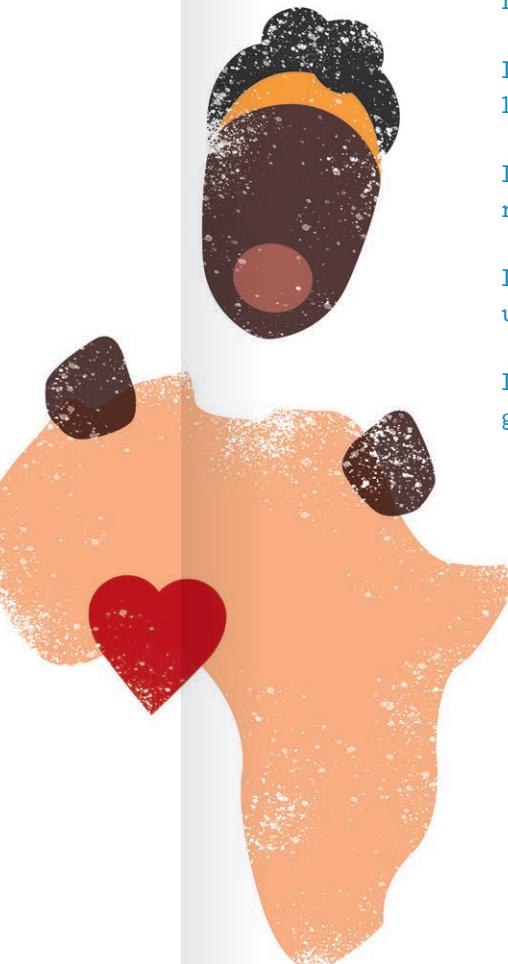
La meua xiqueta brama fugint sota el sol roent,
morta d'espant i de gana, d'una guerra que no entén.

La meua xiqueta xafa jugant i sense voler
una mina que, amagada, li cega de colp els peus.

La meua xiqueta clama des de tots els continents
justícia que acabe amb tanta misèria i tant patiment.

Vocabulari

- meua:** mia
- xiqueta:** minyona
- ama:** duenya
- taller:** treball
- bramar:** olquidar / tiquirriar
- roent:** rabent
- espant:** assusto
- xfafar:** trepitjar
- cegar:** encegar
- clamar:** demana justícia

La mia bambina è la padrona dell'asfalto e della strada.
Non ha genitori, né casa, ma solo fame, paura e freddo.

La mia bambina trascorre tutto il giorno nel laboratorio,
lavorando come una schiava per i ricchi dell'occidente.

La mia bambina grida fuggendo sotto il sole cocente,
morta di spavento e di fame, da una guerra che non capisce.

La mia bambina schiaccia, giocando e senza volerlo
una mina che, nascosta, le acceca di colpo i piedi.

La mia bambina reclama da tutti i continenti
giustizia che ponga fine a tanta miseria e sofferenza.

Poema: Marc Granell
Veu i arranjaments: Mireia Vives
(Camp de Túria), Borja Penalba (València)

Poesia: Marc Granell
Voci e arrangiamenti: Mireia Vives
(Camp de Túria), Borja Penalba (València)

Cançó de bressol per a despertar consciències

Marc Granell és un dels grans poetes valencians de la segona meitat del segle XX. Nat al 1953 a la ciutat de València i guanyador de diversos premis literaris, entre els quals lo Premi Vicent Andrés Estellés (1976) i el Premi Ausiàs March (1979), combina la producció poètica amb l'activitat de traductor (és lo traductor en català d'Alberto Cavallari i Camillo Sbarbaro, tant per citar un parell de noms). També és autor de diverses obres de poesia infantil i juvenil, entre les quals trobem *La lluna que riu i altres poemes*, publicada al 1999. Aquesta obra contén també l'*anninnia* o cançó de bressol que vol despertar les consciències de minyons i adults sobre el món que nos envolta, recordant les injustícies socials que malauradament són encara ben活ives i presents, sigui a casa que als territoris veïns.

Actualment aquest poema s'utilitza, sigui en forma cantada que recitada, en moltes escoles primàries del País Valencià, motiu pel qual és ben coneixut de la joventut d'aquest territori.

Versió al web

Versione sul web:

<https://www.youtube.com/watch?v=4JZGkfS7Gk>

En aquest cas, els músics valencians Mireia Vives i Borja Penalba són els encarregats de posar veu i música a les paraules de Granell.

Cançó de bressol per a despertar consciències

Marc Granell è uno dei grandi poeti valenciani della seconda metà del secolo XX. Nato nel 1953 nella città di Valencia e vincitore di diversi premi letterari, tra i quali il premio Vicent Andrés Estellés (1976) e il premio Ausiàs March (1979), coniuga la produzione poetica con l'attività di traduttore (è il traduttore in catalano di Alberto Cavallari e Camillo Sbarbaro, tanto per citare solo un paio di esempi). È anche autore di diverse raccolte di poesia per bambini e ragazzi, tra le quali troviamo *La lluna que riu i altres poemes*, pubblicata nel 1999. Quest'opera contiene anche la ninna nanna che vuole svegliare le coscienze di bambini e adulti sul mondo che ci circonda, ricordando le ingiustizie sociali ancora ben vive e presenti, purtroppo, sia a casa nostra che in altri paesi vicini.

Attualmente questa poesia si utilizza, sia in forma cantata che recitata, in molte scuole primarie del País Valencià, motivo per il quale è diventata popolare tra i giovani di questo territorio.

In questa versione, i musicisti valenciani Mireia Vives e Borja Penalba sono stati incaricati di dare voce e musica alle parole di Granell.

Joan Petit

Joan Petit quan balla,
balla balla balla
Joan Petit quan balla,
balla amb el dit.

Amb el dit, dit, dit...
Ara balla Joan Petit

Joan Petit quan balla,
balla balla balla
Joan petit quan balla,
balla amb la mà.

Amb la mà, mà, mà...
Amb el dit, dit, dit...
Ara balla Joan Petit

Amb el braç, braç, braç...

Amb el colze, colze, colze...

Amb l'espatla, espatla, espatla...

Amb el cap, cap, cap...

Amb el nas, nas, nas...

Amb l'orella, orella, orella...

Joan Petit quando balla,
balla balla balla
Joan Petit quando balla,
balla con il dito.

Con il dito, dito, dito...
Ora balla Joan Petit

Joan petit quando balla,
balla balla balla
Joan petit quando balla,
balla con la mano.

Con la mano, mano, mano...
Con il dito, dito, dito...
Ora balla Joan Petit

Con il braccio, braccio, braccio...

Con il gomito, gomito, gomito...

Con la spalla, spalla, spalla...

Con la testa, testa, testa...

Con il naso, naso, naso...

Con l'orecchio, orecchio, orecchio...

Text: anònim
Música: cançó tradicional infantil catalana
Veu i arranjaments:
Àngel Maresca (l'Alguer)

Testo: anonimo
Musica: canzone tradizionale infantile catalana
Voce e arrangiamento:
Àngel Maresca (Alghero)

«Joan Petit», o «Jan Petit», és una cançó i una dansa infantil tradicional d'origen occitana molt popular a tots los Països Catalans. La melodia occitana d'aquesta cançó, una mica diferent de la catalana, se coneix també al País Basc amb el nom d'«Ipurdi dantza».

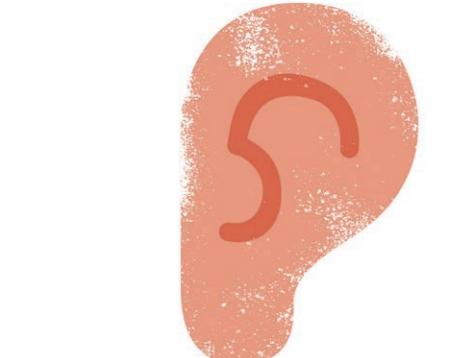
Segons lo folklorista Joan Amades, aquesta cançó joc, o cançó ballada, és coneixuda i cantada per tota la serralada pirinenca, i la sua popularitat arriba fins ben enllà de la costa atlàntica. Lo mateix estudiós suggereix que a principis del segle xx se cantava en alguns llocs per Carraixali (Carnestoltes).

Joan Petit és un personatge molt coneixut a la història popular occitana. La cançó deu la sua origen a Joan Petit, un campanyolo occità que al 1643, a Vilafranca de Roergue, ha capitanat la Revolta dels Crocants contra el rei de França Lluís XIV. Quan és estat capturat, és estat condemnat al suplici de la roda. La cançó infantil que coneixem avui és lo resultat de l'evolució d'aquesta història.

Si bé en la melodia catalana la lletra ha perdut pràcticament les connotacions que l'han inspirada, a Occitània se continua a utilitzar paraules que, en diferents versions, recorden bé els fets històrics vivits.

Joan Petit o Jan Petit è una canzone tradizionale e una danza infantile popolare di origine occitana molto conosciuta nei Paesi Catalani. La melodia occitana di questa canzone, un po' diversa da quella catalana, è conosciuta anche nei Paesi Baschi con il nome di «Ipurdi dantza».

Secondo il folclorista Joan Amades, questa canzone-gioco o canzone-danza è conosciuta e cantata per tutta la catena pirenaica e la sua popolarità arriva ben oltre la costa atlantica. Sempre secondo Amades, agli inizi del secolo xx, in alcuni luoghi si cantava per Carnevale.

Joan Petit è un personaggio molto conosciuto nella storia popolare occitana. La canzone deve la sua origine a Joan Petit, un contadino occitano che nel 1643, a Vilafranca de Roergue, guidò la Revolta dels Crocants contro il re di Francia Luigi XIV. Quando fu catturato, venne condannato al supplizio della ruota. La canzone infantile conosciuta oggi è l'evoluzione di questa storia.

Sebbene nella melodia catalana le parole abbiano perduto praticamente le connotazioni che la ispirarono, in Occitania si continua ad utilizzare un testo che, in diverse versioni, ricorda bene quei fatti.

Versió al web
Versione sul web:
https://www.youtube.com/watch?v=c_qH2SI_-Ts

Cançó de bressol

Jo tinc una Mort petita,
meua i ben meua només.
Com jo la nodresc a ella,
ella em nodreix igualment.
Jo tinc una Mort petita
que trau els peus dels bolquers.
Només tinc la meua Mort
i no necessite res.

Jo tinc una Mort petita,
i és, d'allò meu, el més meu.
Molt més meua que la vida,
amb mi va i amb mi se'n ve.
És la meua ama, i és l'ama
del corral i del carrer,
de la llimera i la parra
i la flor del taronger.

Io ho una Morte piccola,
mia e solamente mia .
Così come io nutro lei,
anche lei nutre me.
Io ho una Morte piccola
che toglie i piedi dal panno.
Ho solo la mia Morte
e non mi serve altro.

Io ho una Morte piccola,
ed è, delle mie cose, la più mia.
Molto più mia della vita,
con me va e con me viene.
È la mia padrona, ed è padrona
del cortile e della strada,
del limone e del pergolato
e del fiore dell'arancio.

Vocabulari
nodrir: nutrir
trau: treu
bolquers: faixa
meua: mia
llimera: arbre de llimó

Versió al web

Versione sul web:

<https://www.youtube.com/watch?v=thzMEwoWW94>

Lletra: Vicent Andrés Estellés
Veu i música: Pau Alabajos,
Florenci «Fluren» Ferrer (Horta Oest)

Testo: Vicent Andrés Estellés
Voci e musica: Pau Alabajos,
Florenci «Fluren» Ferrer (Horta Oest)

«Cançó de bressol» è una poesia di Vicent Andrés Estellés, che gioca con i versi di una canzoncina popolare cantata abitualmente nei paesi dell'Horta de València, per far dormire i bambini, adattando deliberatamente le parole per esprimere il dolore e la tristezza che il poeta sentiva in conseguenza della morte improvvisa della sua piccola figlia.

«Cançó de bressol» è un poema di Vicent Andrés Estellés que juga amb els versos d'una cançoneta popular cantada habitualment als països de l'Horta de València per fer dormir les criatures, adaptant la lletra deliberadament per exprimir el dolor i la tristesa que el poeta sentia com a conseqüència de la mort improvisa de sua filla petita.

Vicent Andrés Estellés è stato, probabilmente, il poeta valenzano più importante e popolare del secolo xx. Inoltre, Estellés è con tutta probabilità uno dei poeti in lingua catalana maggiormente musicati da artisti di tutti i Paesi Catalani: Ovidi Montllor, Maria del Mar Bonet, Miquel Gil, Feliu Ventura, Lluís el Sifoner o Borja Penalba ne sono solo alcuni esempi. In questo caso è il cantautore Pau Alabajos che ci offre questa bella versione musicale.

Ball de Sant Ferriol

Era un pastor que en tenia tres ovelles,
era un pastor que tenia un penelló.
*Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
el qui toca el tamborino ha perdut el flabiol.*

Jo i el pastor, que vivíem d'amoretes;
jo i el pastor, que vivíem de l'amor.
*Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
el qui toca el tamborino ha perdut el flabiol.*

Tots en tenim, de picor i de pessigolles;
tots en tenim, si som vius i no ens morim.
*Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
el qui toca el tamborino ha perdut el flabiol.*

Bé pots ballar si no tens pa i botifarra,
bé pots ballar si no tens per manducar.
*Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
el qui toca el tamborino ha perdut el flabiol.*

No en tastaràs, des del nas fins a la boca;
no en tastaràs, de la boca fins al nas.
*Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
el qui toca el tamborino ha perdut el flabiol.*

Quantes n'hi ha, que a mi em donen desfici;
quantes n'hi ha, que m'hi voldria casar.
*Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
el qui toca el tamborino ha perdut el flabiol.*

Vocabulari
penelló: pirinjoni
flabiol: pipiolo
picor: mengilla
pessigolla: consiguella
manducar: menjar

Era un pastore che aveva tre pecore,
era un pastore che aveva i geloni.
*Ora arriva san Ferriol, balleremo se Dio vuole,
chi suona il tamburino ha perso il flautino.*

Io e il pastore, che vivevamo di parole d'amore;
io e il pastore, che vivevamo dell'amore.
*Ora arriva san Ferriol, balleremo se Dio vuole,
chi suona il tamburino ha perso il flautino.*

Tutti ne abbiamo di prurito e solletico;
tutti ne abbiamo, se siamo vivi e non moriamo.
*Ora arriva san Ferriol, balleremo se Dio vuole,
chi suona il tamburino ha perso il flautino.*

Puoi ballare bene se non hai pane e salsiccia
puoi ballare bene se non hai niente da mangiare
*Ora arriva san Ferriol, balleremo se Dio vuole,
chi suona il tamburino ha perso il flautino.*

Non ne assaggerai, dal naso fino alla bocca,
non ne assaggerai, dalla bocca fino al naso.
*Ora arriva san Ferriol, balleremo se Dio vuole,
chi suona il tamburino ha perso il flautino.*

Quante ce n'è che a me danno inquietudine;
quante ce n'è che vorrei sposare.
*Ora arriva san Ferriol, balleremo se Dio vuole,
chi suona il tamburino ha perso il flautino.*

Versió instrumental
Arranjament:
Xarli Oliver

Versione strumentale
Arrangiamento:
Xarli Oliver

Lo «Ball de Sant Ferriol» és una dansa coneixuda en tota Catalunya i és cantada i ballada del temps antic, sobretot en ambients agrícoles.

Va unida a una llegenda, la de sant Ferriol de Viena: Ferriol era capità d'una quadrilla de lladres que se reunien després de cada robatori a la taverna i acabaven ben embriacs, jugant a veure qui podia sostindre l'equilibri fent alguns passos de ball. Després de tanta temps, Ferriol ha volgut canviar de vida i ha provat a fer canviar i convertir també el seu grup de gentalla, però oltres a no hi reseixir, aquest temptatiu li és costat la vida. L'han enterrat a sota d'una bota de vi de la taverna, que a partir d'aquell moment no se desbuidava mai; i és que sant Ferriol, en un acte

Versió al web
Versione sul web:
<https://www.youtube.com/watch?v=LhfTNxT2Ngk>

miraculós, tocava la bota amb el dit. D'aquí la manera de diure «la bota de Sant Ferriol, que no s'acaba mai».

En aquest cas ne presentem una versió instrumental, si bé ne deixem lo text per vos estimular a cantar-la vosaltres mateixos.

Il «Ball de Sant Ferriol» è una danza conosciuta in tutta la Catalogna e cantata e ballata da tempi molto antichi, soprattutto in ambienti agricoli.

Va unita alla leggenda di sant Ferriol di Vienna: Ferriol era capitano di una banda di ladri, i quali si riunivano dopo ogni furto in una taverna fino a ubriacarsi, scommettendo su chi potesse tenersi in equilibrio facendo alcuni passi di danza. Dopo molto tempo, Ferriol volle cambiare vita e cercò di far cambiare e convertire anche la sua banda, ma oltre a non riusciri, ciò gli costò la vita. Lo sepellarono sotto una botte di vino della taverna, la quale da allora non si svuotava mai, e ciò perché sant Ferriol, in un atto miracoloso, toccava con il dito la botte. Da ciò il detto «la botte di Sant Ferriol, che non finisce mai».

In questa occasione ne presentiamo una versione strumentale, e ne trascriviamo comunque il testo per stimolarvi a cantarla.

Acords Accordi

1. Cançó del lladre

C
Quan jo n'era petitet
Am D7 G7
en cantava i presumia,
Am Dm
espardenyà blanca al peu
G7 C
i el mocador a la falsia.
Am Dm
Adéu, clavell morenet!
G7 C
Adéu, estrella del dia!

3. Son son

C G
Son, son,
C G
veni, veni, bon.
C F C G
Si la son me vengueria
C F C G
mon fillet s'endormiria.

5. Tripijoc

G
Barba barbeta
...
G
Mans manetes, mans manetes
F
Mans manetes, mans manetes
G
toquen les dues i són petitetes
F
Mans manetes, mans manetes

2. Mariner, bon mariner

C G C Dm G C
Mariner, bon mariner, Déu vos dongui abundància,
Em Dm G C
haveu vist i coneixut el meu amador de França?

C# F C G C
I jo venc amb vós, la bella, que ja so la vostra amant.

4. La pastoreta

A D E
Què li donarem a la pastoreta?
A D E
Què li donarem per anar a ballar?
A
Jo li donaria una camiseta
A D E A
i a la muntanyeta la faria anar.
A D A
A la muntanyeta no hi fa neu ni hi plou
A E A
i a la terra plana tot al vent se mou.
A D A
Sota l'ombreta, l'ombreta, l'ombri',
D A E A
flors i violes i romaní.

6. Anem anem anant

D A
Anem, anem anant al camí de Vallverd
A D
troberem les de Morando acollint junivert;
D G
en mig del junivert hi havia un animal,
G D A D
fugi senyora Càrmina i n'hi fugí lo pardal.
D A
Lo pardal se n'és fugit i la gata se l'ha menjat
A D
la duanya me n'ha catxat que he tallat l'orinal.
D A
Iel·lo, iel·lo, iel·lo que ja és així!
A D
Iel·lo, iel·lo, iel·lo que ja és així!

8. «Bic ruiu»

G G
Joan Antoni «bic ruiu»
G D
s'ha comprat un mandolí
D D
i ha pensat, ara que és jove,
D G
de poguer se divertir.
Em
Com un gall ell se n'aixeca
Am
de les albes del maití
G
i amb aquella greixonera
D G
despertant tot lo veí.

7. Sant Antoni balla balla

G G
Sant Antoni balla balla
Am G
n'és caigut de la muralla
G G
la muralla del bastió
Am G G
Sant Antoni ballador.

9. Los barandons / Bona nit i bon any

A
I bona nit i bon any,
D A
que Déu mos dongui vida
A
i Pasquès beneïdes
D E A
amb salut a un altre any.
D A
I bona nit i bon any,
D A
que Déu mos dongui vida.

10. Lo nassaiolo

Am E Am
Varant lo gusso a la maitinada,
A7 Dm
amb les nasses per eixir a forets,
Dm Am
pel nassaiolo és venguda l' hora
E Am
de alçar la vela i de posar el timó.
Dm Am
Cia de dosso, voga de fatxa,
Dm Am
o nassaiolo salpa la nassa,
E7dim/A7 Dm
salpa i voga tot lo sant dia,
E7dim/A7 Dm
cel i marina te fan companyia,
E Am
o pescador, o pescador,
E Am
alça la vela i posa el timó.

12. Sant Miquel humanitzat

Bm
Sant Miquel amb una llença,
F# Bm
una reda i un tilingoni,
Bm
cerca de prendre calqui peix,
F# Bm
no poguen comprar anjoni.
G Bm
Vol prendre calqui orada,
G Bm
magari una morena,
Bm D
almanco dues donzelles,
G A Bm
invetxe pesca estrelles.

11. La verema

A A
A cavidani, mes de verema, oilé!,
A E
temp de alegria per les minyones, oilà!,
D A
i qui amb el cove o amb la cistella
E A
van a la vinya per fer la verema
D A
tallant raïm, carrant a la caminera
E A
fan la jornada guanyant moneda.
A D A
I raïm blanc i raïm negre,
A E A
les minyonetes al dia de verema
A D A
canten tallant, passen lo dia
A E A
triant i menjant de aqueixa badia.

13. La monyica

A D
Dormi a dintre del bressol
F# Bm
la criatura, la criatura;
A D
dormi a dintre del bressol
F# Bm
la criatura, bona nit.

14. L'orquestra de la Pedrera

D A
Un tros de llenya pres del carrer
A D
quatre tatxetes i lo paper
G D
dos platarets per fer xic xac
A D
i de pistar jo no m'estrac.

16. La rateta poligueta

C F
La rateta poligueta
G C
un marengo va trobar;
C F
no se compra caramel·les
G C
pel paper no gitar;
D7
no se compra ametles
G7
per l'escorja no gitar;
C F
va, se compra una atxoleta
G C
de vetutxa colorada
C F
i s'és tota enfloquetada
G C
de la cua a la cara;
D7
a la finestra s'és posada
G7
un marit vol trobar.

15. Si vos agrada el peix

Bm
Si vos agrada el peix,
Bm
si lo peix vos agrada,
A
veniu tots amb mi
A
que nos fem una copaça,
Bm
una copaça i
Bm
una bella arrostida,
A
i si voleu també
A
en allada polpinyols.

17. Les nenes maques

D
Les nenes maques al de matí
A D
s'alcen i reguen, s'alcen i reguen,
D
les nenes maques al de matí,
G A D
s'alcen i reguen el seu jardí.

18. Una dona llarga i prima

D A D
Una dona llarga i prima,

ara va de bo,

A
seca com un bacallà,

ara va de bo,

D A
seca com un bacallà,
D
ara va de bo, que de bo va.

20. Joan Petit*

C G
Joan Petit quan balla,
G
balla balla balla

Joan Petit quan balla,
G C
balla amb el dit.

*Va pujant de mig to per
cada part del cos que
s'afegeix.

*Si sale di mezzo tono per
ciascuna parte del corpo
che viene aggiunta.

19. Cançó de bressol per a despertar consciències

B E D
La meua xiqueta és l'ama de l'asfalt i del carrer.
D B D B
No té pares ni té casa, només fam, por i fred.

21. Cançó de bressol

Dm7
Jo tinc una Mort petita,
C
meua i ben meua només.

Dm7
Com jo la nodresc a ella,
C
ella em nodreix igualment.
Dm7
Jo tinc una Mort petita
C
que trau els peus dels bolquers.
G
Només tinc la meua Mort
C
i no necessite res.

22. Ball de Sant Ferriol

G C D
Era un pastor que en tenia tres ovelles,
G C D
era un pastor que tenia un penelló.
G C D G
Ara ve sant Ferriol, ballarem si Déu ho vol,
C D G
el qui toca el tamboríno ha perdut el flabiol.

MANS MANETES
L'ALGUER PARAULES, CANCONS
I HEUS DE MINYONS

MANS MANETES

L'ALGUER PARAULES CANÇONS
I MEUS DE MINYONS

Són ja 24 anys que la Plataforma per la Llengua treballa per la plena normalització de la llengua catalana en tot lo domini lingüístic. Això també incloudeix, és clar, l'emblemàtica ciutat sarda de llengua catalana: l'Alguer. A l'Alguer se parla català ja del segle XIV, i aquesta llengua hi sobreviu encara avui, no obstant sigui sempre més evident lo procés d'interrupció lingüística intergeneracional començat als anys '50 i '60 del 1900.

Avui no és garantit als minyons algueresos un ensenyament públic curricular en llengua catalana a l'escola, i els projectes en alguerés tenen sovent un caràcter episòdic, sense una adequada continuïtat en lo temps. En aquest sentit, la Plataforma per la Llengua ha volgut donar el sou petit contribut editant lo primer llibre-disc de cançons tradicionals i infantils de l'Alguer, amb l'objectiu d'ofrir a les noves generacions d'algueresos un material musical que sigui lingüísticament pedagògic i, al mateix temps, que representi un homatge a la cultura d'ellos. I són exactament los algueresos més joves los protagonistes canors d'aquest treball, acompanyats d'artistes de tots los territoris de parla catalana.

Lo resultat és una mescla entre la millor tradició de la cançó mediterrània i les bases electròniques més modernes. Un llibre-disc pensat per ésser gosat amb tota la família, que de segur no deixarà ningú indiferent.

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA
L'ONG del català

ISBN 978-889424113-6

9 788894 241136